№ 186 Opłata pocztowa uiszczona ryczałtem. פרייז 20 גראשען Lodzer Tageblat

לאָדזער טאָגעבלאַט

21-טער יאָהרגאַנג | 9 Sierpnia 1928 r. | דאָנערשטאָג, כ"ג מנחם אב תרפ"ח | רעדאַקציע און אַדמיניסטראַציע: פּשסקי־סטרעסע 18. טעלעפאָן: אַדמ. 68, רעדאַקציע 77, און פּשעסיקאַ־סטרעסע 47.

דאָנערשטאָג, ד. 7. אויגוסט איז נאָך לאַנגע און שווערע ליידען געשטאָרבען איז וויעל מיין ליבע פרוי, אונזער טייערע מוטער, שוויגער־מוטער, שוועסטער, שוועגערין און טאַנטע

נ"ע

דאָרא שריין

(געבוירען טענענבוים)

די לויה קומט פאַר מאָרגען, פרייטאָג, ד. 10. אויגוסט 12 א זייגער מיטאָג פון דער סטאַציע סלאַווקוב, וועגען וואָס עס טיילט מיט איז גרוים צער

די טיפטרויערנדע פאַמיליע.

נאָך לאַנגע און שווערע לידען איז געשטאָרבען אין עלטער פון 69 יאָהר אונזער קוינבאַל נישט פאַרגעסענער

נ"ע

מענדיל בר' אברהם זל **ראָזענקראַנץ**

די לויה איז פאַרגעקומען נעכטען מיטוואָך כ"ג מנחם אב פון טרויער־הויז שאַלנא 2 (נדאַנסקא 5)

וועגען וואָס עס טיילט מיט די אין טיפען טרויער פאַרבליבענע

פאַמיליע

ערקלערונג פון בלעכער־מייסטער

לאָדז

א בעריכט פאַר אונזערע אַלע מיטגלידער אין לאָדז ווי אויך פאַר לאָדזער וואוינאָרטסטווא

די אַנגעס וואָס האָט זיך געהויזן אין דער לאָדזער פרעסע וועגען איינגרייפן זיך אין צעך, בעריכטען מיר אַלע אונזערע מיטגלידער, דאָס אונזער צעך האָט לעגאַליזירט צו גלעך מיט אַלע צעכען זיך ווי אַלע פעקציעס דורך די צענטראַלע פון פּאָלודניאָווא 4.

די פערוואַלטונג פון בלעכער־מייסטער־פעראיין

לאָדז, מיעטריקאָווער 22. טעל. 18—48.

בעמערקונג: גלייכצייטיג שיילען מיר מיט דאָס חיבור דאָנערשטאָג דען 9.8 פינקטליך 8 אומגער אָבענד קומט אַלע א מיטגלידער פערזאַמלונג וועגן וויכטיגע אנגעלעגענהייטן אין די צענטראַלע פּאָלודניאָווא 4.

א שעהנעס

מאַראַכול־מאַנטעל

באַלד, בילליג צו פאַרקויפן. האָטעל „Savoy" 414.

בעסאַנטמאַכונג.

א רוטיניירטער קליפּמאַן,

וועלכער געפינט זיך שטאָט אויף די אַרומרעזן אויפן לאָדז און פאַריז פאָהרט אָב די טעג קען פאַריז און געמט אַן אַלע אַרט פאַרלאַנגען און אויפראַגען אויפן פערלאַנג אַרשטקלאַסיגע רעפערענצען.

ul. Nawrot 38a front I piętro m. 4 od 9—12 i od 6—8.

ציוניסט. אַרבייטס־פּאַרטיי „חתאחדות"

אין לאָדז שיענקעוויטשע 3/5

האָט דאָנערשטאָג פינקטליך 9 א זייגער אָב. וועט

ד"ר **אריה טאַרטאַקאָווער**

וועלכער איז צוריקגעקומען פון די זיצונגען פון דעם ציוניסטישן אַקט. קאָמיטעט אין בערלין אָנגעגעבן

א בעריכט פון די בעראַטונגען איז אַכט. קאָמיטעט

אייגנאָנג פריי 3631

Dr. L. CZARNOŻYŁ

צוריקגעקעהרט

יחיאל לאַנגמאַן

סקאָבאַלעוו

אַ

יחיאל לאַנגמאַן

אַ

סקאָבאַלעוו

פּסח־דיין וועגען סכסוך צווישען די פאַרמאַצעווטען און דער קראַנקען־קאַסע פון דער שטאָדט לאָדז.

קרייז־ב ערזיכערונגס־אמט אין וואַרשא
נומער 9787/28

וואַרשא, 7־טען אויגוסט 1928.

3631

פּסק־דין.

זענען די פאָרוואורפען, וואָס זענען געמאַכט געווארען אויפן אויפרוף צו אַלע פערזיכערטע אין דער קראַנקען־קאַסע פון דער שטאָט לאָדז, אונטערגעשריבען דורכ'ן אויספיהר־קאָמיטעט פון די אַרבייטער אין די אַפּטייקען־קאַסע פון דער שטאָט לאָדז. און וואָס זענען געווענדט געגען דער פערוואַלטונג פון דער דאָזיגער קאַסע.

אין זין פון § 2 פונ'ם פּראָטאָקאָל פון דער קאָנפערענץ פון די פערוואַלטונגס־פאָרשטעהער פון דער קראַנקען־קאַסע און לאָדז און דער צענטראַלער אָרגאַנזאַציע פון די פּראָפעסיאָנעלע פעראיינען פון די נייסטונג אַרבייטער, וואָס פערטרעטן די אַפּטייק־אַרבייטער אין דער לאָדזער קראַנקען־קאַסע, וואָס אין פאָרגעקומען דעם 26 יולי 1928 אין קרייז־פערזיכערונגס־אמט אין וואַרשא, האָט דער קרייז־פערזיכערונגס־אמט אין וואַרשא האַנדלענדיג אויפ'ן יסוד פון דעם אויבענדערמאַנטען בעשלוס פון דער קאָנפערענץ נאָכ'ן דורכפיהרען מוט'ן אַנטייל פונ'ם דעלעגאַט פון אַנגעריכטן־מונגסערים דעפּאַרטאַמענט V, געזונדהייטס־דינסט־קרייז פערזיכערונגס־אמט, אויפ'ן סמך פון די ארט. 100 אין 99 פונם אוסטאַוו פון 19/V — 1920 — דזש. אוסט. פערעדד. פון מלוכה־פרען., נומער 44 פאַ. 272, א אויספאָרשונג, האָט זיך ארויס־געזאָגט אויף פאָלגענדען אופן:

1) די פאָרוואורפען וואָס זענען געמאַכט געווארען דער פערוואַלטונג פון דער קראַנקען־קאַסע און לאָדז אונ'ם אויפרוף „צו אַלע פערזיכערטע פון דער קראַנקען־קאַסע און לאָדז" אונטערגעשריבען דורכ'ן „אויספיהר־קאָמיטעט פון די אַרבייטער און די אַפּטייקען פון דער קראַנקען־קאַסע און לאָדז", זענען געווען א אויסדרוק פון קאַמף, וואָס עס האָבען אָנגעפיהרט די פאַרמאַצעווטען פון דער קראַנקען־קאַסע און צוזאַמען־האַנג מיט'ן צורקוילער־פרוף פונם הויפּט דאָקטאָר פון דער קראַנקען־קאַסע פון 11 יוני 1928 י. 5. מ 1882/I. צו די דאָקטוירים פון דער קראַנקען־קאַסע. דער פערזיכערונגס־אמט שטעלט פעסט, אַז די פערוואַלטונג פון דער קראַנקען־קאַסע האָט און דערמאָנטען עניין נושא ארויסגעגעבען קיין שום פערבאָטען און בעפעהלען נושא זייענדיג דערצו בערעל מונגס, דאַנעבען און דער דערמאָנטער ברוף פון הויפּט־דאָקטאָר פולשטענדיג געלעגען און דער גרעניץ פון זיין קאָמפּעטענץ אַלס שעף פון חול־וועזען פון דער קאַסע און אַלס דאָקטאָר.

2) דער פאָרוואורף, וואָס און נוגע דעם דערמאָנטען ברוף, אַז דער „בעפעהל פון דער פערוואַלטונג פון דער קראַנקען־קאַסע האָט פאַראורזאַכט דאָס ארויסגעבען די לעטישע רפואות, וואָס זענען מיט עטלוכע טעג פרוהער געמאַכט געווארען און דערבייבער פולשטענדיג „אין שייכות מיט דער בעהויפּטונג, אַז „מערזיכען, וואָס ווערען פאָרגעבראַכט און גאַנצע באַלאָגען ווערען זעהר שנעל קאַליעדיגע און דערמיט אָנשטאָט צו געבען חולף דעם קראַנקען, פערערגערט מען נאָך זיין געזונד־צו־שטאַנד" און נושא בעזוכען און עפּסעגעלעמענטען געווארען.

סך דו פערוואַלטונג פון דער קראַנקען־קאַסע, די דאָקטוירים פון דער קאַסע, די לוטערס פון די אַפּטייקען, ווי די מלוכה'שע אויפזיכטס־מאַכט, דער קרייז־פערזיכערונגס־אמט, דער דעלעגאַט פון דעפּאַרטאַמענט פאַר געזונד־הייטס־דינסט ביים אינערן־מיניסטעריום דער נאַטשאַלנעק פון דער געזונדהייטס־אָפּטייליונג בייַ דער וואַישוואַרזשוואַ, האָבען נישט בעקומען קיין אין שנאַלאַגע וועגען שעדליכע פאַר'ן געזונד פאָלגען נאָכ'ן בעגוצען די טערוצונגען, וואָס זענען אָנגעגעבען און צורקולאַר־ברוף פון דויפּט־דאָקטאָר פון דער קראַנקען־קאַסע פון דער שטאָט לאָדז.

די אויבענערמאָנטע פאָרוואורפען האָבען זיך דערבייבער ארויסגעוויזען אַלס אונבעגרינדעטע.

3) דער דערמאָנטער ברוף פון הויפּט־דאָקטאָר האָט נישט געשאַפען פאַר די דאָקטוירים פון דער קראַנקען־קאַסע דעם מוז „צו פערשרייבען פאַר די קראַנקע נאָר אַזעלכע, אַלע די אויעיע פון פאַראויס פאַרבערוטע מוקסטורען" הען די אייגן־נהערטע דאָקטוירים האָבען פעסטגעשטעלט, דאָס זיי האָבען געראַט פיל גרעהוויט בייַם פערש־ב־בען אַנדערע מעדיצינען און פאַלען נעהן דער צוזשטאַנד פון קראַנקען האָט דאָס געפאָדערט און זיי האָבען פאַקטיש אַזוי געטון. די געבראַלטס און דעם אָפּשניט פאַרוואַ. לען האָבען זיך גלעטיגיטונג אויך אַז רגעווזען אַלס אונגע־נריגדעטע.

4) דער פערזיכערונגס־אמט שטעלט פעסט, אַז די האַנדלונג פון דער קראַנקען־קאַסע אין לאָדז און אויך הויפּט־דאָקטאָר און צוזאַמענהאַנג מיט דער מאַסענהאַפטער ערקלערונג אויף גרופּע און דיקטורט געווארען דורך דער זאָרג וועגען וואַלישאַנד פון די קראַנקען־קאַסע פון דער קראַנקען־קאַסע און זייערע פאַסיליעס. דאַנעבען די פאַרוואורפען וואָס זענען געבראַכט געווען און דערמאָנטען אויפרוף, האָבען אַלס אונבעגרינדעטע לעבהאַפט אַטאַראַלישע עולה און האָבען געבראַכט שאַדען דעם נעמען פון דער קראַנקען־קאַסע פון דער שטאָט לאָדז.

דירעקטאָר
(—) כ. דאַנגאָס.

וועגען דער

נאַרטען־פערוויילונג,

דעלכע וועט פאַרקומען

מיטוואָך, ד. 15. אויגוסט אין העלענאָוו,

לטובת אונזער אינסטיטוציע. לעזט איז מאָרגענדיגע נומער.

„לינת הצדק" בעגעלניאַנע 53.

פאר א פויערן-רעוואלוציע אין רומעניע

צוויי פארלאמענטן אין בוקארעסט

בוקארעסט (סס.) די פאליטישע לאגע אין רומעניע האט זיך לעצטנס זעהר פערשארפט. דער קאמף פון די נאראניסטן מיט זייער פיהרער ד״ר מאניו בראש געגען דעם איצטיגען בראטיאנו-קאבינעט איז נישט נאר נישט אפגעשוואכט געווארען, נאר ער פערשטארקט זיך פון טאג צו טאג.

דער אלרומעניער פויערים-קאנגרעס, וואס איז פארגעקומען אין אלבא-אליא הייגעמיגען פריהלינג, אין וועלכען ס׳האבען זיך בעטייליגט 120 טויזענד פויערים, איז נאר געווען א התחלה צו דעם בעפארשטעהענדען קאמף, וועלכער קען לויט אלע וואהרשיינליכקייטען דערפיהרען צו א בירגער-קריג.

ווי היינט דער קאמף האט אנגענומען שארפע פארמען קען מען זעהן דערפון, וואס אין די לעצטע טעג איז אין בוקארעסט צוזאמענגערופען געווארען אן אפאזיציאנעלער פארלאמענט, ד. ה. די פויערים, וועלכע פיהרען א פערביטערטען קאמף מיט דער איצטיגער רעגירונג און וועלכע מיינען, אז די ליבעראלען האבען נאר דערפאר א מעהרהייט אין פארלאמענט, מחמת זיי האבען געמאכט די וואהלען, האבען זיך געמאכט א צווייטען פארלאמענט אין וועלכען ס׳בעטייליגען זיך נישט נאר די 80 פויערים-דעפוטאטען, נאר אויך אלע קאנדידאטען, וועלכע זענען צוליב די וואהל-שיקאנעס פון בראטיאנו׳ן געבליבען אהן מאנדאטען. אזוי ארום האבען מיר אין רומעניען, פונקט ווי אין יוגאסלאוויען 2 פארלאמענטען, וועלכע בעקעמפען זיך גענענזייטיג.

די רעדעס אויף די זיצונגען פון דעם אפאזיציאנעלען פארלאמענט זענען געווען זעהר קריגערישע און לוידענשאפטליכע. אלע רעדנער האבען אונטערגעשטראכען, אז דער געדולד פון די מאסען איז שוין אויסגעשעפט און אז בראטיאנו׳ס רעגירונג מוז בקרוב דימיסיאנירען, אין געגענפאל וועט מען זי ארויסשלעפערן מיט געוואלד.

צווישען די אנגענומענע רעזאלוציעס הערט געזאגט: דער איצטיגער פארלאמענט מוז תיכף אונאנדערגעלאזט ווערען. די נייע וואהלען מוזען פארקומען אויף א לעגאלען אופן, אהן ווערכען עס איז דרוק מצד דער אדמיניסטראציע. ארורכפיהרען תיכף די אגרער-רעפארם.

אין דער לעצטער רעזאלוציע ערקלערט דער אפאזיציאנעלער פארלאמענט, אז אין רומעניען האט זיך איצט געשאפען א רעוואלוציאנערע שטימונג פארוואס עס טראגט די פעראנטווארטליכקייט אויסשליסליך די איצטיגע רעגירונג.

דער פאקט, אז די רעגירונג האט ערלויבט צוזאמענצורופען דעם אפאזיציאנעלען פארלאמענט און צו פערעפענטליכען די דורך איהם אנגענומענע רעזאלוציעס בעווייזט, אז בראטיאנו פיהלט זיך אומזיכער לגבי דער אפאזיציע. אויב די לאגע איז אזוי וועט אפילו די גרעסטע ליבעראלע איבערראשונג אין רומעניען נישט זיין מעהר קיין איבעראשונג.

אין גאנצען לאנד הערשט די איבערצייגונג, אז אן׳איבערקערעניש אין רומעניען איז אן׳אונפערמיידליכע זאך און דאס וועט ווערען נאך געשעהן אין דער נאהענטסטער צייט.

דערביי געהן קלאנגען, אז ס׳וועט מאכען וועלן די פויערים-פארטיי וועט איבערנעהמען די מאכט וועט דער קרוין-פרינץ קארל, וועלכער געפינט זיך איצט אין גלות, צוריקגערופען ווערען קיין רומעניען אלס קעניג, הגם איצט פערשווייגען די צאראניסטען דעם דאזיגען ענין.

ווער האט געוואונען אויף דער לאטעריע?

ערשטער טאג פון דער 4-טער קלאס.

41850	נומער	זל. 80.000
86444	„	„ 40.000
64282	„	„ 20.000
62883	„	„ 10.000
146703	„	„ 5.000
8108 88827	„	„ 2.000
128535	„	„ 1.000

ציוניסטישע ארבייטער-פארטיי „התאחדות"

היינט, דאנערשטאג, פינקטליך 9 אוו. קומט פאר אין לאקאל פון „התאחדות" א בעריכטס-פערזאמלונג פון די זיצונגען פון אקציאנס-קאמיטעט אין בערלין. רעפערירען וועט מיטגליד פון אקציאנס-קאמיטעט ד״ר א. טארטאקאווער.

אנגאנג פרעז!

א מחנה באנדיטען אין מעקסיקא רויבען צו 80 אויטאמאבילען

בעפאלען א שטאטאבוס אטאקירן א באהן-סטאציע

מעקסיקא (סס.) א מחנה באנדיטען אין געלמען בעפאלען אויפ׳ן שאסע פון פיענטא א גרופע פון 80 אויטאמאבילען מעקסיקאנער און שפאניער. צוריבענדיג די אויטאמאבילען האבען זיך די באנדיטען געלאזט און שטאט אריין און בעפאלען די געהעלער און פרוואטע וואהנונגען. די סחורות און ווערטפולע חפצים האבען זיי אויפגעלאדען אויף די אויטאס און שנעל אפגעפאהרען צו דער נאהענטסטער באהן-סטאציע. דארט האבען זיי בייז צום העמד בערויבט די פאסאזשירען, וואס זענען אנגעקומען מיט נאהענטען צוג. און די וואגאנען האט זיך אפגעטאן שרעקליכע מעשים. די באנדיטען האבען אראפגעריסען די צירונג פון די פרויען. געשאסען און די קופערס און דאס וואס האט נאר פאר זיי געהאט א ווערט, געלד און שוח פסף האבען זיי צוגענומען און ארויפגעלעגט אויף די אויטאס.

און דער מהומה איז אבער געלונגען א באהן-בעאמטען זיך צו פערשטעקען מיט׳ן מיליטערישען גארניזאן פון דער נאהענטסטער שטאט, און אין א קורצע צייט ארום זענען אנגעקומען גרויסע מיליטער-אפטיילונגען מיט פאליציי. די באנדיטען האבען נאך געהאלטען און מיטען די ראובים. עס האט זיך אנטוויקעלט א רעגולערע שלאכט. די סאלדאטען האבען זיך פערשאנצט הינטער נאליד און געשאסען אויף די באנדיטען, וועלכע האבען זיך פערשאנצט טונגען און וואקזאל. און דער שלאכט, וועלכע האט געדויערט א פאר שעה. זענען כמעט אלע באנדיטען אומגעקומען, א פייל זענען גענומען געווארען און געפאנגענשאפט. דאס אנגערויבטע האט און גוטס איז צוריקגעגעבען געווארען צו די אייגענטומער.

קאנגרעס פון די נאציאנאלע מינדערהייטען קומט ענטגילטיג פאר דעם 30. אויגוסט

גענף, 8. אויגוסט (ים״א) דער טערמין פון 4-טען קאנגרעס פון די נאציאנאלע מינדערהייטען איז ענדגילטיג בעשטימט געווארען אויף ד. 30. אויגוסט ה. י.

וואלדעמאראס פאהרט קיין פאריז

אונטערשרייבען דעם קעלאג-אבמאך

קאוונא. (סס.) וואלדעמאראס האט בעשלאסען צו פאהרען קיין פאריז און אונטערשרייבען דעם קעלאג-אבמאך אין פאריז. דערביי וועט ער זיך בעמיהען צו בעצרבייטען די מערב-אייראפעאישע דיפלאמאטיע פאר זיינע טענות געגען פוילען.

ארעסט פון א מיליטער-דאקטאר אין לעמבערג

לעמבערג (סס.) דא איז ארעסטירט געווארען דער הויפט-דאקטאר פון מיליטערישען שפיטאל ד״ר אויבאנאחיאס. ער שטעהט אונטער פערדאכט, אז ער האט גענומען לאפובקעס פון מענשען, וואס האבען זיך געוואלט ארויסדרעהען פון מיליטער דינסט.

קאטאסטראפע מיט 2 איטאליענישע פליהער.

פאריז (אטע) פון ריא דע זשאנייראָ מעלדעט מען, אז די איטאליענישע פליהערס פעראריני און דעל דרעט, וועלכע האבען מיט א קורצער צייט צוריק געמאכט א זעהר געלונגענעם פלוה, זענען נעלכמען שיער נישט אומגעקומען ביי א לופט-קאטאסטראפע. זייער עראפלאן איז אריינגעפאלען און ים. פעראריני האט בעקומען א וואונד און קאפ און דעל דרעט האט צובראכען א פוס.

מעלדונג.

(ג) ה׳ לוזער מאיר לופמאן, וועלכען פרוי מלכה און געשטארבען אין טבת 1925 דארף און זיינע אייגענע אינג טערעסען זיך מעלדען צום קהלה-סעקרעטאר ה׳ נאדעל.

די רעגירונג וויל זיך פערשטענדיגען מיט די יודען

נאר... גרינבוים שטעהט איהר אין וועג

אזוי ערקלערט מיניסטער מאראטשעווסקי דעם ה׳ מינעל פון אמעריקא

ווארשא (מעלעפאניש) דער פאר-שטעהער פון „פערבאנד פון פוילישע יודען אין אמעריקא" ה׳ מינעל איז געלמען אויפגענומען געווארען אויף אן אודיענץ ביים מיניסטער מאראטשעווסקי, וועלכער פערטרעט אוצט דעם פרעמיער בארטעל.

מיניסטער מאראטשעווסקי האט ה׳ מינעל׳ן ערקלערט, אז די רעגירונג שטרעבט צו א פערשטענדיגונג מיט דער יודישער בעפעלקערונג, א שטערונג דערצו איז נאר יצחק גרינבוים מיט זיינע פאליטישע פריינד. די רעגירונג וואלט אבער, אז נישט אלע יודען האלטען מיט גרינבוים׳ען און אפילו אין די ציוניסטישע רייהען האט ער פיל געגנער.

ה׳ מינעל האט איהם דאן אנגעווויזען אויף די שטייערן, וועלכע פעראָרימען דעם יודישען סוחרטום.

מאראטשעווסקי האט איהם געענט-פערט, אז מיט דער צייט וועלען די שטייערן געמילדערט ווערען. ער האט איהם אויך צוגעזאגט צוצושטעלען א גענויען בעריכט פון דער ווירטשאפט-ליכער לאגע אין פוילען.

מורא׳דיגע טראגעדיע אויפ׳ן גרונד פון ים

די גאנצע מאנשאפט פון איטאליענישען אונטערוואסער-שיפעל אומגעקומען.—דאס שיפעל איז ארויסגעצויגען געווארען א שעה נאכ׳ן 81-טן פון די 31 פערזאן.

רוים, 8 אויגוסט (סס.) די קאטאסטראפע, וואס האט נייטען פאסירט מיט דער אינטערוואסער-שיף „ס. 14", וועלכע איז נישט הייט פון אינזל בריאני אראפגעפאלען אונטער׳ן וואסער, האט זיך פערוואנדעלט אין א מורא׳דיגער טראגעדיע, וואס האט געקאסט דאס לעבען פון 31 פערזאן. דאס אינטערוואסער שיפעל איז אראפגעפאלען אויפ׳ן דנא פון ים אין דער טיף פון 40 מעטער.

היות ווי ס׳איז געלונגען אנצוקניפען א קאנטאקט מיט׳ן אונטערגעגאנגענעם שיפעל, האט מען געקענט דיכף צושטעלען צו דער רעטונגס-אקציע, וועלכע איז איבערגעגעבען געווארען דעם אדמיראל מאשיני. הגם ס׳וואסער איז געווען גע-האלדיג שטורמיש, האט זיך דאך איינגעגעבען די טויכער צוצוקומען צו דער אונטערגעגאנגענער שיף. פון די ידיעות, וועלכע זענען ערהאלטען געווארען פון דער אינטערוואסער-שיף איז מען דער-גאנגען, אז די לופט איז דארט אונער-טרעגליך און מ׳זאל זעהן צו איילען די רעטונגס-אקציע. דער שטורם אויפ׳ן וואסער איז אבער געווארען וואס אמאל מורא׳דיגער און דאס האט געוואלדיג בעשטערט די רעטונגס-אקציע. נאך אויסערגעוועהנליכע אנשטרענגונגען, וואס זענען געווען פערבונדען מיט לעבענס-געפאהר איז די טויכער געלונגען צו פערליינען שטאלענע ליינעס ארום שיפעל און צוצושטעלען א רעטער לייטונג, דורך וועלכער ס׳וועט ארויסגעלאזען לופט. אפילו א טעלעפאן-פערבינדונג איז גע-וואָרען אנגעקניפט.

די מאנשאפט האט ווידער אמאל גע-רופען טאמענטאלע הילף, ערקלערענדיג, אז די צוזעשיקטע לופט פערליכטערט נישט אויף א האר זייער מצב.

ווען ס׳וואסער האט זיך א ביסעל איינגעשטילט איז מען צוגעטרעטען אויפ-צוהויבען דאס אינטערוואסער-שיפעל. ביי אווענד-צייט האט מען אויפגעהויבען די שיף ביז 18 מעטער פון דער אויבער-פלאך פון וואסער. פלוצלונג האבען אויפ-געהערט צו קומען וועלכע ס׳איז ידיעות פון דער אונטערוואסער-שיף. אין א שעה שפעטער איז שוין די אונטערוואסער-שיף געפונען אויף דער אויבערפלאך פון וואסער.

מ׳האט אויפגעבראכען די טירען, אבער קיינער פון די מאנשאפט האט שוין נישט געלעבט. 2 אפיצירען און 29 מאטראזען זענען געלעגען טויטע. זיי זענען פער-גיפטעט געווארען פון כלאראָתיל-גאז.

דער דאקטאר פון דער קריגס-שיף „בדינדיני", וועלכער האט אנטיילגענומען אין דער רעטונגס-אקציע, האט זיך דער-נעהנטערט צום אונטערוואסער-שיפעל פארגעגנדיג אויפ׳ן פנים א גאז-מאסקע, אין אמגינע סעקונדען איז ער אבער אנידערגעפאלען אין אן׳אונבאוואוסטען צושטאנד. נישט קוקענדיג אויף דער גאז-מאסקע איז ער דערשטיקט געווארען פון גאז, נאך שהריה בעמיהונגען איז געלונגען איהם אפצוטונטערען.

די מורא׳דיגע אנשטרענגונגען ארויס-צוראטעווען די מייטע קערפערס זענען געבליבען אהן ערפאלג. מ׳האט דעריבער בעשלאסען צוצושטעלען די שוויםענדע שיף מיט די 31 מתים צו א קריגס-שיף. די שווימענדע טרומנע איז צוגעשטעלט צום פארט 8 אזייגער פארטאגס.

דער מארגנ׳דיגער
פרייטאג-נומער
— פון —
„לאדזשער טאגעבלאט"

אנאנסן ווערן אנגענומען
היינט א גאנצן טאג.

קאמף געגען פאשיזם און קאמוניזם

הענדערסאן איז נישט ארויסגעטרעטען געגען ארץ-ישראל

דריטער טאג פון סאציאליסטישען קאנגרעס.

ברוסעל, 8 אויגוסט (סס.) אין דריטען טאג פון סאציאליסטישען קאנגרעס האט דעם פארזיץ געפיהרט דער רוסישער מענשעוויק אבראמאוויטש (א יוד, וואוינט איצט און אמעריקא. די רעד.) דער איטאליענישער סאציאליסט טוראטו האט געהאלטען א זעהר שארפע רעדע געגען פאשיזם, וואס איז איצט די גרעסטע פלאג פון דער מענשהייט. דער רעדנער פוהרט אויס, אז דער פאשיזם דראהט אויך אנצושטעקען אנדערע לענדער און קיינער וועט איהם נישט קענען אזוי בעקעמפען ווי דער אינטערנאציאנאלער סאציאליזם.

דער צווייטער רעדנער איז געווען דער רוסישער סאציאל-רעוואלוציאנער דאן, וועלכער פאדערט אויף די סאציאליס-טען פון דער גאנצער וועלט צו בעקעמ-פען דעם קאמוניזם, ווייל ער איז א סם פאר׳ן פראלעטאריאט.

ביידע רעדעס געגען פאשיזם און געגען קאמוניזם, האבען געמאכט א שטארקען איינדרוק אויף זאל. דער ענג-לישער סאציאליסט בורטאן האט ער-קלערט, אז דער פאשיזם און דער באל-שעוויזם זענען אזעלכע ענינים, וואס זענען אויסשליסליך נאר נוגע די אינער-ליכע אנגעלעגענהייטען פון איטאליען און רוסלאנד. דער רעדנער פאדערט אנ-צוקנפען דיפלאמאטישע בעציהונגען מיט די סאוויעטען. אויף די בענק פון די רוסישע מענשעוויקעס האט די דא-זיגע רעדע ארויסגערופען א געהאלטע-נע אונצופרידענהייט.

ברוסעל, 8 אויגוסט (ים״א) דעם בעריכט וועגען קאנפליקט, וואס איז ענטשטאנען אויפ׳ן קאנגרעס פון סאציא-ליסטישען אינטערנאציאנאל צוליב דער ארץ ישראל פראגע, דארף געמאכט ווע-רען פאלגענדע אויסבעסערונג: וואנדער-וועלדע און די פועלי ציוניסטישע דעלע-גאציע האבען ארייננעטראגען א פאר-שלאג צו בילדען א ספעציעלע קאמי-סיע פאר ארץ ישראל. ד״ר אדלער, אויטא בויער און אבראמאוויטש האבען אנגענומען א געגנאטיווע שטעלונג צום פארשלאג. דאגעגען הענדערסאן האט ענערגיש פערטיידיגט דעם שטאנדפונקט פון וואנדערוועלדע׳ן און די פועלי ציון.

דער ענין וועט ענטשיידען ווערען אויף דער ספעציעלער סאציאליסטישער קאנ-פערענץ פאר׳ן ארבייטענדן ארץ ישראל וועלכער קומט היינט (דאנערשטאג) פאר אין ברוסעל.

לעצטע וואך! לעצטע וואך!
ציר״ק „Medrano"
און מענאזשעריע
אין לאדז, פלאץ קאסטשושקי 75|77
צוליב׳ן אבזאגער קיין ווארשא פערלענגערט נאר
ביז מאנטאג, ד. 13-טען ד. ח. אויסשליסליך
קאלאסאלער פראגראם פון 25 דרעסירטע
ליבעס. עלעפאנטן. 25 פערד,
וועלט-אטראקציעס. ריזען-קאמף פון א
מענש מיט א לייב א. ד. ג.
אנהויב פון דער פערשטעלונג טעגליך 8.30
מיטוואך, שבת, און זונטאג צו 2 גרויסע פאר-
שטעלונגען 4 ט און ביינאכט 8.30 אוהנער.
אויף דער נאכמיטאג-פערשטעלונג בעצאהלען
די קינדער א האלבען פרייז, אויף דער גא-
לעריע נאר 50 גראשען.

Dr. med. Ludwik Rapeport
P. Narutowicza 85 Tel. 44-1

Dr. Z. Rakowski

z prawami Gimnazjum Państwowych
L. Szakina w Łodzi, Piotrkowska 18
Gimnazjum Męskie

Dr. med. A. Mazur

Dr. med. DONCHIN

לאדזשער טאגעבלאט

דער רעדאקטאר זעהט-צו פון 6 ביז 7 אין אווענד.
נישט בעשטעלטע מאנוסקריפטען ווערען נישט צוריקגעשיקט.

אדרעס: „Lodzer Tageblat“, Łódź, Piotrkowska 16, Skrz. poczt. 16
טעלעפאנען: פון רעדאקציע 57. אדמיניסטראציע 47.

אתשר מאקיז אנהויבען
הר׳ ד״ר צווילהער זל״?

חיי זעט די פוילישע מלוכה איז אויפגעשטאנען תחית המתים, לאזען זיך בעמערקען אין דער פאליטיק פון אלע זיהן אויסגאהם פוילישע רעגירונגען צוויי אויסגאנגס-ליניען אין באצוג צו די האנדעלס-פארען: 1) אנדריקען וואס מעהר דעם שטייערען-שרויף און 2) אויסראטען דעם סוחרטום פון יעדער מעגליכער עקאנאמישער פאזיציע, און הגם דער שכל-הישר זאגט אונזער, אז דאס אבנעהמען די פארדינסט-מעגליכקייט בײ די יעניגע, בײ וועלכע מען וויל אויספרעסען די גרעסטע שטייערצו-סומען, איז געגליכען צום צרונטערשניידען דעם צווייג, אויף וועלכען מען זיצט אליין, דאך זענען אלע רעגירונגען, פון די קריסטליכע ביז די עקסטרע לינקע נאכגעגאנגען דעם דאזיגען, מ׳שטייגט נעזאגט, פרינציפּ.

היינט זענען שוין פולשטענדיג קלאר די מאטיווען, וועלכע האבען בעוואויגען אלע פוילישע רעגירונגען אזוי צו האנדלען. פון איין זייט האט זיך געהאנדעלט וועגען דאס אויסראטען און פערניכטען דעם יודישען האנדעל (ווי פריהער אזוי אויך איצט הערען אויף די קריסטליכע סוחרים ארויסצוקריכען קלענערע שטערען), און פון דער אנדער זייט האט מען געוואלט אויספראבירען אן עקספערימענט פון א ברייטערען וועלט-מאסשטאב. מען האט זיך פערקוקט אויף די עקספערימענטען פון קאאפעראטיוויזירען דעם האנדעל און די מלאכה אין ראטען-רוסלאנד און געוואלט עפעס ענליכעס „אויפטהון" אויך בײ אונז אין לאנד.

האבען זיך אנגעהויבען מעהרען און וואקסען, ווי שוואמען נאך א רעגען, כל המינים מלוכה׳שע און קאאפעראטיווע געזעלשאפטען, ספּולקעס און בענק, וועלכע פלעגען בריית געניסען פון די בעדייטענדע מלוכה-סובסידיעס.

איצט ערשט האט זיך ארויסגעוויזען, ווי טייער די דאזיגע ניי-באשאפענע „ספּולקעס" האבען אפגעקאסט דער מלוכה (פאר בלויז איין אזא „קאאפעראטיווע" האט דער מלוכה-אוצר בעצאהלט קרוב א מיליאן פונט-שטערלינג אלס ערבות-געלט), און ס׳איז קלאר געווארען, אז ס׳איז נישט פון די לייכטע זאכען אדורכצופיהרען אין דער מלוכה א קאאפעראטיווע סיסטעם מיט בלויז געהאלט און פראטעקציע. דערצו פאדערט זיך נאך עפעס—דערפאהרונג און זאך-קענטעניש.

עס האט זיך גלייכצייטיג אויך געלאזט שפירען דער רעזולטאט פון׳ם פסדר-דיגען שיקאנירען דעם סוחרטום. נישט נאר אין דער פעראָרימונג פון די האנדעלס-ספערען און אין דער קאטאסטראפאלער לאגע פונם סוחרים׳טום, וואס האט זיך לעצטענס אויסגעדריקט אינם מבול וועקסעל-פראטעסטען און באנקראטען, אדער הפסלי, ארויסגעשטעלטע אויף א יאהריגען טערמין (דאס זענען בלויז אפגעצויגענע באנקראטען), נאר אויך אין דער פערקלענערונג פון די באנק-דעפאזיטען און אין דער פאקטישער פערקלענערונג פונם באנקנאטען-אומלויף אין לאנד האבען זיך די דאזיגע טרויעריגע רעזולטאטען געלאזט שפירען. אמת איז, אז נישט קוקענדיג אויף דעם, האט נאך אונזער מלוכה-אוצר קרוב א האלבען מיליארד פינאנס-רעזערוון. אבער עס מוז בעטאנט ווערען, אז די דאזיגע רעזערוון האבען זיך אין זייער גרעסטער טייל געשאפען א דאנק די גרויסע קרעדיטען, וואס אונזערע סוחרים פלעגען בעקומען פון אויסלאנד אין דער פארם פון סחורות. און די דאזיגע קרעדיטען מוזען זיך פערקלענערען אלץ מעהר און מעהר, אויב עס וועט פארגרעסערען די גאנגרענע פון וועקסעל-פראטעסטען און באנקראטען, און די באנקראטען וועלען נאך איצט זיכער שטייגען, נאכדעם ווי דער פינאנס-מיניסטער האט ערקלערט, אז: „דער אומזאץ-שטייער וועט נאך אויף לאנג פערבלייבען דער גרונד-מקור פון די מלוכה-הכנסות".

די מלוכה-ספערען האלטען זיך אפשר אויך ווייטער נישט אבגעשראקען פאר דער געהאלדיגער באופעריזאציע פון אונזער סוחרטום, ווען נישט דער דראהענדיגער געשפענסט פונם אלץ זינקענדיגען פאסיווען האנדעלס-בילאנס. שוין איצט בעטרעפט דער יעהרליכער דעפיציט אינם פוילישען האנדעלס-בילאנס א קאלאסאלע סומע פון איבער א מיליארד גילדען, און דא ערשט דערגרייכט ביז צום מאקסימום די אומגעלומפּערטע עקאנאמישע פאליטיק פון דער רעגירונג אין דער פארם פון שאסען א מין „וואַניעשטאָרג" דורכ׳ן מאנאפאליזירען דעם אויסערן-האנדעל.

און לעמיר עפעס זאגען, אז דער אידעאל פון אונזערע רעגירונגס-ספערען איז—צו בעשאפען אזא מין לאגע, אז דער גאנצער האנדעל און די פראדוקציע פון לאנד זאלען פערמלוכה׳שט ווערען און אלע בירגער (פראדוצענטען און סוחרים) זאלען זיך פערוואנדלען בלויז אין מלוכה-בעאמטע. פרעגט זיך די שאלה: ווער-זשע וועט אט די גאנצע מאסע „מלוכה-בעאמטע" אויסהאלטען? מחמת אויב אזא גראנדיעזע אונטערנעהמונג, ווי דער שפּירט-מאנאפאל, בעווייזט אנ׳פעקטיווען דעפיציט, הגם די מלוכה פערדינט דערביי גאנצע 600—1400 פראצענט.— עס זאל-זשע אונז ערלויבט זיין צו פרעגען, וועלכע אנדערע פערמלוכה׳שטע אונטערנעהמונגען וועלען שוין קענען געבען ריוח? מען מוז נאך צוגעבען, אז א גליק איז נאך, וואס די ברענפעז-ברויען גופא זענען נאך נישט מאנאפאליזירט געווארען, ווייל ווען דאס זאל געשעהן, וואלטען שוין קיינע שום ריזיגע שטייערן-איינפלוס נישט אומשטאנד געווען צו דעקען דעם דעפיציט פונ׳ם שפּירט-מאנאפאל.

עס איז שוין דעריבער די העכסטע צייט, אז די רעגירונגס-ספערען זאלען זיך אליין פרובען שטעלען די פראגע:

צי וואלט נישט כדאי געווען ענדליך צו ענדערען אונזער אומגעלומפּערטע עקאנאמישע פאליטיק און אנהויבען פון דער אנדער זייט, פון: מבטל מאכען דעם אומזאץ-שטייער, פערברייטערען די פרייהייט פון ארייגפיהר און ארויספיהר און אפילו אבזאגען זיך איינמאל פאר אלע מאל פון דער משונה׳דיגער „פעטפעראטען-ערפינדונג", וועלכע מאכט אונז פשוט לעכערליך אין די אויגען פון דער גאנצער וועלט, נישט ברענגענדיג אונז גארנישט, א חוץ שאדען?

דערווייל איז נאך צייט צו פעריכטען א רייה פעלערען.

אינזש. יוסף רעבע.

צוליב קאנקורענץ געשלאגען האלב-טויט א יודישען קרעמער.

ז ל א ט ש ע ו (טעלעפאנגיש) דא האט די טעג פאסירט א אונגעהערטער פאל. דער איינוואוינער פון אייזען-קראם אברהם קארפּינסקי און זיין זוהן מיט נאך 2 אנגעשטעלטע זענען בעפאלען א צווייטען יודישען אייזען-קרעמער, זייער קאנקורענט, א געוויסען העבעשל גרינ-שפּאן 23 יאהר אלט און איהם מערדערליך געשלאגען. אין א שווערען צושטאנד איז דער געשלאגענער געבראכט געווארען אין לאדזשער „אוניטאס". די דאקטוירים האלטען דעם צושטאנד פונ׳ם חולה פאר א געפעהרליכען.

ארץ-ישראל דערנעהנטערט זיך צו א גרויסע אויפבליה

רעפלעקסען נאך דער לעצטער זיצונג פון אקציאנס-קאמיטעט

פון ד״ר ש. פעדערבוש.

די פרעהליכסטע ערשיינונג פונ׳ם לעצטען אקציאנס-קאמיטעט איז דער פאקט, וואס דארף בעקאנט ווערען אויך אין די ברייטסטע קרייזען פון דער ציוניסטישער בעוועגונג, אז אין ארץ ישראל האט זיך די לאגע ראדיקאל געבעסערט. פאר א יאהר צוריק האבען מיר נאך געהאט לערך אכט טויזענד ארבייטסלאזע אין ארץ ישראל און די לאגע האט אויסגעזעהן כמעט האפנונגסלאז. היינט איז א דאנק די שטרענגע באמיהונגען פון דער ציוניסטישער ארגאניזאציע מיט דער הילף פון דער א״י-רעגירונג דער קריזיס אבגעשאפט געווארען; עס זענען דא בלויז נאך 1400 ארבייטסלאזע אין א״י, דאפון האבען 400 ארבייטער א פאר טעג אין דער וואך ארבייט, אזוי אז אין אמת׳ען זענען פאראן נור 1000 ארבייטסלאזע. פון די טויזענד ארבייטער מוז מען אפרעכענען א אנגעזעהענע צאהל פון ארבייטס-אומפעהיגע דורך קראנקהייטען, וואס איז בײ א ארבייטערשאפט אין תל-אביב, וועלכע בעטרעפט 10000 מענשען, א נאטירליכע ערשיינונג. אפילו אויך די פאר הונדערט ארבייטסלאזע וועלען באלד בעקומען ארבייט, ווייל די בוי-טעטיגקייט אין תל אביב האט זיך זייט א פאאר חדשים ווידער אנגעהויבען צו ענטוויקלען. א סימן דערפון איז, אז דאס דירה געלד אין תל אביב איז ווידער געשטיגען מיט 50 פראצ. און אין תל אביב פיהלט זיך איצט א מאנגעל אין דירות.

נאך פיל בעסער איז די ארבייטס-לאגע אין די קאלאניעס. דארט איז איצט איבערהויפּט נישט מעהר דא קיין ארבייטסלאזיגקייט. אין געגענטייל. פון פתח תקוה איז געקומען א פאדערונג מען זאל שיקען נאך 200 יודישע ארבייטער, און אויך אנדערע קאלאניעס נויטיגען זיך אין יודישע ארבייטער. די סיבה דאפון איז, וואס עס ווערען געפלאנצט איצט אין ארץ ישראל גרויסע שטחים פון פאמעראנצען דורך יודען. מען רעכענט אז דאס יאהר וועלען נאך 12000 דונאם ערד פערפלאנצט ווערען מיט פרדסים דורך יודען. דאס וועט פערלאנגען א ערך פון טויזענד נייע יודישע ארבייטער. רעכענט מען נאך דאצו, דעם בעפארשטעהנדען בוי פונ׳ם חיפה׳ער האפען און פון אנדערע גרעסערע אונטערנעהמונגען, וואס וועט אויך געבען פיל ארבייטס-מעגליכקייטען פאר יודען, ווערט די פראגע פון דער נייער עליה פון חלוצים קיין ארץ-ישראל אלעמאל מעהר אקטועלער. דא רום האט אויך דער אקציאנס-קאמיטעט בעשלאסען צו פאדערען פון דער רעגירונג אבצושאפען איצט די אימיגראציע בעגרענצונגען, און אויפגעפאדערט די פאלעסטינא-עקזעקוטיווע צו פערלאנגען נייע 2000 סערטיפיקאטען פאר חלוצים. דאס איז דער ערשטער שריט צו דער נייער עליה נאך דעם שווערען קריזיס וואס ארץ ישראל האט איבערגעלעבט די לעצטע צוויי יאהר.

מעהר וויכטיג איז דער פאקט, אז די ארבייטער וואס זענען בעשעפטיגט געווארען בײ עפענטליכער ארבייט, און פאר וועלכע מען האט מורא געהאט, אז ווען עס וועלען זיך אויסלאזען די עפענטליכע ארבייטען, וועלען זיי ווידער ווערען ארבייטסלאזע, זענען געזיכערט אויף ווייטער מיט ארבייט. די קאמיסיע וואס די פאלעסטינא עקזעקוטיווע האט בעשטימט, האט געפונען, אז די נייע אונטערנעהמונגען אין ארץ ישראל וועלען אויפנעהמען אלע ארבייטער, וואס וועלען קומען פון חוץ לארץ. אזוי ארום איז די ארבייטסלאזיגקייט אבגעשאפט געווארען נישט נור קינסטליך און פאראיבערגעהענד דורך נויט-ארבייטען, נור זי איז דורך דער נאטירליכער ענטוויקלונג פון דער ארץ-ישראל-ווירטשאפט אין דער לעצטער צייט בטל געווארען.

ווען מען נעמט נאך אין אכט, אז אין די נייע און אלטע קאלאניעס איז דער עקאנאמישער מצב א גוטער און אין מאנכע אפילו א גלענצענדער, איז אז אין די שטעט ווערט אלץ מעהר געבויט און נייע אונטערנעמונגען געשאפען און אז די אינדוסטריע ענטוויקלט זיך געזונד. אזוי קען מען זאגען, אז מיר געפינען זיך פאר א נייער אויפלעבונגס-תקופה אין דעם ווירטשאפטס-לעבען אין ארץ-ישראל.

* * *

וועגען דער פראגע פון דער יודישער אגענץ, האב איך געהאט דעם זיכערען איינדרוק, אז אפילו די אנהענגער האבען בעקומען גרויסע ספקות אין דער לעצטער מינוט פאר דער רעאליזירונג. אפילו ווייצמאן האט נישט איינמאל ערקלערט אין דער פאליטישער קאמיסיע, אז ער פערשטעהט די מורא, נור ער איז אין דער מיינונג, אז מען מוז מאכען דעם שריט, ווייל דער ציוניסטישער אידעאל וועט גובר זיין די גרויסע שוועריגקייטען. די בעקאנטע בעשרעניקונגען פאר דעם נאציאנאלען כאראקטער פונ׳ם אויפבוי פון ארץ-ישראל איז געווען דער אויסדרוק פון דער ציוניסטישער בעוועגונג, וואס וויל האבען די גרונדלעגענדע זיכערהייטען, אז בײ דער פערברייטערונג פון דער אגענץ וועט דער ציוניסטישער גייסט זיין ווייטער פערהערשענד בײ דער ארץ-ישראל - ארבייט. דערביי האט געדראָהט א גרויסע געפאהר פאר דעם קרן קימת לישראל. די עקספערטען-קאמיסיע פון דער אגענץ האט זיך, ווי בעקאנט, ארויסגעזאגט געגען דעם פרינציפּ פון ערב-פאכט, דאס הייסט געגען דעם עיקר פונ׳ם נאציאנאל-פאנד. מאנכע האבען געוואלט מסכים זיין דערצו, אז די אגענץ זאל זיך מעגען גרינדען א פאנד צו קויפען ערד אין א״י א חוץ דעם נאציאנאל-פאנד. עס איז קיין ספק נישט, אז דאס וואלט געווען דער סוף פונ׳ם קרן-קימת, ווייל ווי איינער האט ריכטיג בעמערקט אין דער קאמיסיע, ווען מען וויל א ברונעם פערניכטען, מוז מען זי נישט דוקא אנשטאפען מיט ערד, גאר מען קען א נייע ברונע נעבען דער אלטער אויסבוירען און ממילא נעמט מען צו דעם וואסער-קוואל פון דער אלטער ברונע, דער נייער אגענץ-פאנד מיט די גרויסע געלד-מיטעל וואלט ממילא חרוב-געמאכט דעם אזוי-בעליבטען נאציאנאל-פאנד. עס איז אבער געלונגען אויסקיניק׳ען מיט דער הילף פון „מזרחי" און די לינקע, אז עס איז אנגענומען געווארען דער בעשלוס, אז א חוץ דעם נאציאנאל-פאנד טאר די אגענץ א אנדערען באדען-פאנד נישט גרינדען. די בעליבטעסטע אינסטיטוציע פון דער ציוניסטישער בעוועגונג, דער קרן-קימת, איז אזוי ארום געראטעוועט געווארען פון א גרויסער סכנה.

* * *

דער סאקער-קריזיס האט ווידער געקענט איבערצייגען די ציוניסטישע בעוועגונג, ווי שעדליך עס איז אין א וואלאנטערער ארגאניזאציע ווי די ציוניסטישע צו וועלען אויסשליסען גרויסע טיילען פון דער מיט-פעראנטווארטונג. ס׳איז א פאקט, אז אלע דעלעגאטען פון א״י פון אלע פארטייען האבען אונטערגעשריבען די מיסטרויענס-ערקלערונג געגען סאקער און א חוץ דעם אויך דער „מזרחי" און די לינקע פארטייען. עס איז דאדורך געקומען צו דעם נישט ערווינשטען קריזיס אז די גאנצע עקזעקוטיווע האט דאדורך דעמיסיאנירט.

א נייע עקזעקוטיווע האט דערפאר נישט געקענט צושטאנד קומען ווייל, ווי איך האב אינ׳ם נאמען פונ׳ם „מזרחי" ערקלערט אין דער פאליטישער קאמיסיע, דער „מזרחי" וואלט נאר דעמאלט געקענט שיקען זיינע פערטרעטער אין דער נייער עקזעקוטיווע, ווען אלע פארטייען, דאס הייסט די אלגעמיינע ציוניסטען ווי אויך די ארבייטער-פארטייען, וואלטען זיך בעטייליגט אין דער עקזעקוטיווע. דער „מזרחי" בעטראכט אז די היינטיגע א״י-עקזעקוטיווע איז דאדורך אזוי אומפּאפּולער אין א״י, ווייל זי איז נישט דער אויסדרוק פון אלע ריכטונגען אין דער בעוועגונג, וועדרום דער „מזרחי" און די לינקע זענען אין איהר נישט פערטרעטען און דאדורך קען דער מזרחי נישט צולאזען ווידער צו גרינדען א עקזעקוטיווע אין וועלכער די אלגעמיינע ציוניסטען זאלען נישט זיין פערטרעטען. און ווייל עס איז נישט מעגליך געווען אלע פארטייען צו פעראייניגען אין א נייער עקזעקוטיווע, דאדורך איז זי נישט צושטאנד געקומען. מיר האבען געהאלטען, אז עס וואלט געווען א אומגעהויערער שאדען פאר׳ן ציוניזם, ווען דער קריזיס דויערט ווייטער און דאדורך האט דער „מזרחי" געשטימט דאפאר, אז די אלטע עקזעקוטיווע זאל ווידער פארטזעצען איהר ארבייט. דער „מזרחי" איז דערדורך בעטראכט געווארען אלס דער רעטער פון דער שווערע לאגע, וואס איז ענטשטאנען דורך דער אומבאגרינדעטער דעמיסיע פון דער גאנצער עקזעקוטיווע. דאבײ האט אבער דער „מזרחי" בשום אופן נישט געוואלט צוריקציהען זיין ערקלערונג געגען סאקער, ווייל ער בעטראכט, אז ער איז נישט דער פאסיגער מענש, וואס זאל אנפיהרען די ציוניסטישע ארבייט אין ארץ ישראל. די עקזעקוטיווע האט קיין בריירה געהאט און זיך נאכגעבען און זיך בעגנוגען מיט דער רעזאלוציע ווייטער צו פיהרען איהר ארבייט, הגם זי האט פריהער געדראהט, אז ביז מען וועט נישט צוריקציהען איהר דעמיסיע, און די זעלבע רעזאלוציע ווייטער צו פיהרען איהר ארבייט, וואס איז שוין מיט א טאג פריהער אנגענומען געווארען, האט זי פריהער בעק־

(ענדע זעהט זייט 4)

דער לעצטער אינטערוויאו מיט לעוו טאלסטאי

פון ארפאר פאצדאר:

2.

פון ווייטען האט מען געהערט קלינגען א גלאק.

— האלב אכט, די דינערשאפט הערט איצט אויף צו ארבייטען—ערקלערט מיר דער סעקרעטאר.

א געזונד שעהן פויערים-מיידעל איז פערבייגעגאנגען, האלטענדיג אין דער האנד א גרויסען קויבער.

— טאלסטאי׳ס יונגסטע טאכטער, בעמערקט מען שכן. זי איז נאר וואס צוריק געקומען פון וואלד, וואו זי האט געקליבען שוואמען.

מיר זענען ארײנגעגאנגען אין הויז. דורכגעהענדיג א לאנגען קארידאר זענען מיר ארײנגעקומען אין א שטוב. כ׳בין ארומגענומען געווארען מיט א שטרענגער אטמאספער, וואס האט דא געהערשט. קיין שום סימן נישט פון לוקסוס. אנ׳ אויסערגעהעהנליכע איינפאכקייט, וועלכע מ׳טרעפט געוועהנליך אין ארימע הייזער. א פאר געוועהנליכע אייזערנע בעטלעך זענען געשטאנען אויף דער ריין געוואשענער פאדלאגע. דער סעקרעטאר געזעגענט זיך מיט מיר, דערביי ענטשולדיגט ער זיך פאראוס ער פירט מיך נישט אריין צום טאלסטאי, ערקלערענדיג, אז דאס קען נאר טון די גראפין.

כ׳בין געבליבען אליין. אין דעם שכנות׳דיגען צימער געהען ארום און קרוים דינסט-מיידלעך, מ׳הערט א געקלאפער מיט טעלער, א שושקען זיך צווישען דער דינערשאפט. דאס גרייט מען צו די מאלצייט פאר טאלסטאי׳ס פאמיליע. כ׳בין פערזונקען אין רעיונות. אין דרויסען קלאפט א מאנאטאנער רעגען.

די טיר האט זיך געעפענט. אט, דער סעקרעטאר קומט אוראי צוריק. אבער ניין... כ׳בין אויפגעשפרונגען פון מיין ארט אנ׳איבערראשטער. פאר מיר איז געשטאנען טאלסטאי.

ער איז געגאנגען ווי א פויער; הויכע שטיוועל, א שווארץ, רוסיש העמד מיט א לעדערנער גארטעל. זיינע גרויסע אויגען זענען ווי צוזאמגעפלאכטענע מיט דער לאנגער, שניי ווייסער באָרד. א אויך געקארבטער שטערן איבער די קליינע אויגען. א ברייטע, כמעט פלאכע נאז. ער האט מיך פערשטענד בעטראכט. וואס פאר א כשוף עס ליגט אין זיינע אויגען! זיי האבען אזא זעלטענע פארב, גרינליך בלוי. זיין בליק איז שטרענג און דורכדרינגענד. נאכדעם ווי ער האט מיר אנגעוויזען אויף א שטוהל, האט ער זיך אנידערגעזעצט ווי א ריכטער פאר דעם אנגעקלאגטען. דאס קליינע שטיבעל האט איצט אויסגעזעהן נאך קלענער, נאכדעם ווי דער גרויסער זשעניע האט זיך דערין געפונען. איך האב געקוקט מיט דרך-ארץ און פערוואונדערונג אויף זיין וואונדערבארען שטערן, אונטער וועלכען ס׳איז געבוירען געווארען די עפאפעיע „מלחמה און שלום".

וואס קען איך נאך זאגען טאלסטאי. דאס איז אלץ. איך ווייס נישט, ווי אזוי אנצוהויבען דאס געשפרעך.

ער האט מיר ארויסגעהאלפען פון מיין פערלעגענהייט.

— צוליב וואס זענט איהר געקומען קיין רוסלאנד?

— איך מאך א רייזע ארום דער וועלט. בקרוב וועל איך פאהרען קיין יאפאן און נאכדעם קיין אמעריקא. ווען כ׳בין פערבייגעפאהרען פעטערבורג, האב איך נישט געקענט בעשטעהן דעם נסיון אייך צו בעזוכען. מ׳האבען מיר אויסגעמאלט הערטער אויסצודריקען אייך מיין פערוואונדערונג...

אנ׳אונבעשרייבליך איראניש געלעכטער האט צושטערט די ערהאבענע רואיגקייט פון זיין פנים. אזוי לאכען מענשען, וואס שטעהן הויך, העכער פון מענשליכען טומעל, וואס זענען שוין לאנג אריבערגעגאנגען די שוועל פון מענשליכע שוואכקייטען.

— כ׳בעט אייך, הערט אויף... כ׳האב פיינט שבחים, זעהר פיינט. וואס איהר זענט אנ׳אויסגעשיקטער פון דער רעגירונג? זענט איהר א דיפלאמאט?

— איך בין א זשורנאליסט. איך אינטערעסיר מיך היסטאריש מיט דעם עמיגראציע-פראבלעם. כ׳האב בדעה דעם גרעסטען טייל פון מיין צייט אין אמעריקא צו ווידמען אויסשליסליך דעם דאזיגען פראבלעם.

— וואנדערן אויך די פויערים פון אייער לאנד צוליב הונגער און נויט קיין אויסלאנד?

— יא... כמעט די גאנצע ערד געהער צו דער אריסטאקראטיע און צו די גייסטליכע.

— איהר האט, בכן, געשטעלט זיך דאס עמיגראציע-פראבלעם אלס עיקר פון אייער שטודיום. וואס ווילט איהר וועגען דעם שרייבען?

— אדער איך וועל די געזאמעלטע דורך מיר מאטעריאלען איבערגעבען אין א טרוקענער, וויסענשאפטליכער פארם, אדער איך וועל עס בעארבייטען ליטעראריש.

— ליטעראריש?

ווידעראמאל האב איך געזעהן דאס איראנישע שמייכעלע בײ די ליפּען.

— איך האס ליטעראטור, האט טאלסטאי אויסגערופען.

— צו האט שרייבען בכלל די מענשען נאר די יחידי סגולה, די געוואלדיג גרויסע קינסטלער דארפען בענוצען די ליטעראריש פארם אלס זייער אויסדרוקס-מיטעל. בלייבט נאך דאס שרייבען דער אמת. וואו איז דער אמת? וואס איז אמת׳לכע אמת? יעדער קען מאכען זיינע אייגענע בעאבאכטונגען און דעריבער קען איטליכער האבען זיין אייגענעם אמת.

קונסט... עפּיס אזעלכעס עקזיסטירט נישט. ס׳איז נאר פערזהען געלד-געשעפטען און כבוד-זוכעריי. געלד איז דער מעמע דער סוף פון דער קונסט און ליטעראטור. יעדער שרייבט פאר געלד און די, וואס שרייבען פאר געלד, טרייבען א האנדעל מיט זייער אייגענעם אינדיווידו.

(סוף פאלגט)

לאָדזער כראָניק.

נאַכט־דיזשורען אין די אַפּטייקען.

הײַנט דיזשורירען פֿאָלגענדע אַפּטייקען: אַנטאָניעוויטש, פּאַביאַניצער 50; אַלעקסאַנדראָוויטש, פּעטריקאַווער 164; מאַרטשעוויטש, פּוֹשעיאַוו 19; רעמביעלינסקי, אַנדזשעיאַ 26; זינדלעוויטש, פּעטריקאַווער 25; סאָספּערקעוויטש, וגאַזשער 54; פּראַגאַווסקאַ, בושוויטשער 56.

קאָנפֿיסקירט דעם נעכטיגען „ראַזוואָי".

(§) לויט אַ פֿעראָרדנונג פֿון שטאָט־סטאַראָסטע איז קאָנפֿיסקירט געוואָרען דער נעכטיגער נומער פֿון „ראַזוואָי" פֿאַר'ן לײַט־אַרטיקעל א. נ. „אויף דער מאַרגינעז פֿון אַ 'אונטערגעגעבענעם פּליה'".

דראָ שיין נ"ע

נאָך לאַנגע און שווערע לײַדען איז עהרענפֿולען געשטאָרבען אין ווינע אין עלטער פֿון 50 יאָהר די פֿרוי דראָ שיין נ"ע. דאָס ווײַב פֿון בעקאַנטען און אַ געזעהענעם סוחר און אינדוסטריעלער מרדכי שיין פֿון סלאָוואָקוב נעבען בענדין און די טאָכטער פֿון ר' טוביה מענצעבוים ז"ל.

די פֿערשטאָרבענע איז געווען זעהר געאַכט פֿון אַלע, וואָס זענען געקומען מיט איהר אין בעריהרונג צוליב איהר אויפֿריכטיגקייט און גוטסקייט. זי איז געווען אַ גרויסע בעלת־צדקה.

די שעהנע פֿרוי פֿון אַלטשטעטישען סוחר האָט פּלוצלונג ליב געקריגען „התבודדות"...

אַ פּיקאַנטע מעשה, וואָס האָט זיך גאַנץ טרויעריג פֿערענדיגט.

(ג) גאַנץ אַלט־שטאָט געהט אויצט אויף רעדלעך צוליב אַ טראַגעדיע, וואָס האָט זיך אַרומגעקלויבען אין די שעהנע צימערן פֿון אַ זעהר פּאָפּולערען יודישען סוחר פֿון דער געגענד.

וואָס, אויהר שטעלט אויף אַ פּאָר אויגען?

און דער פֿאַמיליע ד. איז דאָ פּרנסה בשפֿע; געלד איז פֿאַרהאַן דאָרט ווי חאָליע. ליב האָט זיך דאָס פּאָר־פֿאָלק ווי די טויבען. בײַ זיי זענען געבוירען געוואָרען 4 קינדערלעך. די פֿרוי איז נישט ווי אויף אַלט־שטאָט אַ סוחר'טע, נאָר אַן אמת'ע יודישע פּרינצעסין. דערבײַ האָט זי אין זיך אַלע מעלות פֿון אַ יודישע מלכה: אי שעהן, אי שעהן געוואַקסען, אי רחמן; אָבער אַלע צוזאַמען קאָן, משמעות, נישט זײַן. עפּעס מוז פֿערטונקלען דאָס ליכטיגע, פֿערפּוסטען דאָס זיסע.

ה' ד. מאַכט גלענצענדע געשעפֿטען; די קינדער וואַקסען אויס זעהר ליכטיג, אָבער אין דער פֿרוי איז אַרײַן עפּעס אַ קליפּה, רחמנא לצלן.

זינט אַ געוויסער צײַט האָט זי גענומען זיך אַרויסטאַכען פֿון דעם מאַנ'ס הענד און פֿוהרט זיך איהר אײגענע וועלט. שפּאַצירען? דאָ יאָ, אָבער נישט ווי פֿריהער מיט'ן מאַן, נאָר אַליין. „אַ מענש — האָט זי גענומען קלוג ווערען — און פֿילאָזאָפֿירען — מוז קאָנען זײַן מיט זיך אַליין". און אָנהויב האָט דער פֿערפֿראַצעוועטער סוחר, דער פֿערליבטער מאַן דאָס אָנגענומען מיט פֿרייד: די פֿרוי לייענט ביכער, זי פּראַוועט התבודדות, פּרעדיגט מוסר. יאָ, דאָס איז גאָר אַ שעהנע זאַך. ס'פּאַסט זעהר גוט פֿאַר אַן אַלטוטשקען סוחר. אָבער סוף כל סוף איז דעם מאַן דעם ווײַב'ס „התבודדות" און פֿילאָזאָפֿיעס אַרויסגעקראָכען באָקאָם... ער האָט בעקומען פֿון זײַנע בראַנזשע קאָלעגען, וועלכע האָבען שוין לאַנג געוואָרפֿען אַן'אייגעל אויף דער שעהנער פֿרוי ד., אָנצוהערענישען און שטעכווערטלעך אויף דעם חשבון פֿון זײַן ווײַב'ס גאָרנישט שעהנער אויפֿפֿוהרונג. אתמול, אַ צוויט מאָל, תּיכּף די מעשה איז איהם נעקראָכען אין קאָפּ אַרײַן. ער האָט זיך געמאַכט תּם'עוואַטש, ער איז כלומר'שט פֿערטון אין מסחר, אָבער פֿאַקטיש האָט ער גענומען נאָכשפּירען זײַן פֿרוי'ס טריט און שריט; אפֿילו אין מיטען טאָג, ווען דאָס געשעפֿט איז געווען אין ברען פֿון למזונג, האָט ער זי נישט אָפּגעלאָזט פֿון אויג. אויף אַזאַ אופֿן איז דעם מאַן געלונגען צו קומען אויף די שפּורען פֿון זײַן פֿרוי'ס אמת'ער בעציהונג צו איהם אלס מאַן און פֿאָטער צו זײַנע קינדער.

און שטוב האָבען זיך אָנגעהויבען אַ סדרה סקאַנדאַלען. די מעשה האָט זיך פֿערוואַנדעלט אין אַ פֿאַמיליען־טראַגעדיע, וואָס האָט זיך אַרויסגעריסען פֿון די פֿיר ווענד פֿון שלאָף־צימער. מען האָט גענומען רעדען שטאָל, אויפֿ'ן אויער, וועגען דעם קידער־ווינדער בײַ די ד.'ס. אויצט האָט די מעשה זיך שוין פֿונאַנדערגעקלונגען, אַז ה' ד. אליין רעדט שוין הויך וועגען גט.

גט יאָס גט. וועגען דעם האָט זיך דאָס פּאָר־פֿאָלק אַרומגערעדט ביז „זי" האָט מסכּים געווען אויף פֿונאַנדערגעהן זיך מיט איהר מאַן, מיט איהרע קינדער, אויב ער וועט איהר געבען 10 טויזענד דאָלאַר און איהר אָפּגעבען אַ העלפֿט פֿון דעם הויז, וואָס זיי האָבען געקויפֿט פֿון „בשותּפֿות'דיגער אַרבעט". נעכטען זענען שוין אויסגעצאָהלט געוואָרען די 10.000 לאַקשען, אָבגעשריבען דער פּלונית אַ האַלב הויז און דער ראַבינאַט האָט זיך גערעצט צום פּראָצעס.

אָבער אַנדער וואָס־ווען האָבען ד.'ס „גוטע פֿרײַנד" זיך גענומען און די שקאַרפֿעטקעס און געלעכטער אַנזאָגען דעם ראַבינאַט, אַז „עס געהט אַ העלם".

קאָנפֿערענץ אין מאַגיסטראַט מיט די ווירטשאַפֿטליכע אָרגאַניזאַציעס

וועגען די רעגיסטראַציע פֿון די אונטערנעהמונגען

(§) נעכטען איז אין אינדוסטריע־אַמט פֿון דער ערשטער אינסטאַנץ בײַם מאַגיסטראַט פֿאָרגעקומען אַ קאָנפֿערענץ מיט די פֿאָרשטעהער פֿון די סוחרים, אינדוסטריעלער און האַנדווערקער־אָרגאַניזאַציעס.

און דער קאָנפֿערענץ האָבען צוו. אַנד. אָנטייל גענומען: דער פֿערבאַנד פֿון מיטעלסטע־אינדוסטריעלער, דער לאָדזער אינדוסטריעלער־פֿערבאַנד, פֿערבאַנד פֿון פֿאַרבערייען און אַפּרעטורען, סוחרים־פֿעראיין פּעטריקאַווער 78, סוחרים־פֿעראיין, פּעטריקאַווער 10, קריסטליכער סוחרים־פֿעראיין, „רעסורס", צענטראַלער האַנדווערקער־ראַט, יודישער האַנדווערקער־ראַט, קליינהענדלער פֿעראיין, פֿאַבריקאַנטען־פֿעראיין א.א.

די קאָנפֿערענץ איז געווען געווידמעט דער פֿראַגע וועגען מעגלעכשען דורכפֿיהרען די רעגיסטראַציע פֿון די אונטערנעהמונגען, וואָס זענען ענטשטאַנען פֿאַר'ן 15. דעצעמבער 1927.

מחמת די רעגיסטראַציע דאַרף דורכגעפֿיהרט ווערען אין משך פֿון אַ קורצער צײַט און היות, ווי עס זענען פֿאַרהאַן צום רעגיסטרירען אַנ'ערך 30.000 אונטערנעהמונגען מאַכט דער אינדוסטריע־אַמט אַ פֿערלענגערונג די אונטערנעהמונגען, אַז די רעגיסטראַציע זאָל דורכגעפֿיהרט ווערען דורך די סעקרעטאַריען פֿון יעדען פֿערבאַנד, וואָס וועט דעם אינדוסטריע־אַמט צושטעלען אויסגעפֿולטע פֿאָרמולאַרען. די דאַזיגע ספּעציעלע פֿאָרמולאַרען גיט דער אינדוסטריע־אַמט אַרויס אַלע ווירטשאַפֿטליכע אָרגאַניזאַציעס.

נאָך אַ לענגערער דיסקוסיע, אויף וועלכער עס זענען אַרומגערעדט געוואָרען די טעכנישע זײַטען פֿון דורכפֿיהרען די רעגיסטראַציע, איז די קאָנפֿערענץ געשלאָסען געוואָרען.

פֿאַר נישט צופּאַסען זיך צו דער פֿעראָרדנונג פֿון רעגיסטראַציע ווערט מען בעשטראָפֿט מיט 10.000 זל.

נײַע פֿאַרשריפֿטען וועגען בענוצען געוועהר דורך דער פּאָליציי.

(§) די לאָדזער פּאָליציי־קאָמאַנדאַ האָט בעקומען נײַע פֿאַרשריפֿטען וועגען בענוצען געוועהר דורך די אָרגאַנען פֿון דער זיכערהייטס־מאַכט. לויט די דאָזיגע פֿאַרשריפֿטען האָט אַ פּאָליציי־פֿונקציאָנער דאָס רעכט צו בענוצען געוועהר, כדי זיך צו וועהרען פֿון אַן אָנפֿאַל, וואָס בעדראָהט זײַן לעבען אָדער דאָס לעבען און געזונד פֿון די בירגער, אָדער אפֿילו צו שטערען אויספֿיהרען אַזאַ אָנפֿאַל; בשעת ער פֿאָדערט אויף צו לעגען דאָס געוועהר און מען פֿאָלגט איהם נישט. בעת וועהרען זיך פֿון אַן'אַטענטאַט, וואָס האָט דעם ציל צו ענטוואָפֿענען דעם פּאָליציי־פֿונקציאָנער און ענדליך אונטער'ן בעפֿעהל פֿון דעם אָנפֿיהרער פֿון אַ פּאָליציי־אָפּטיילונג.

נאָך יעדען פֿאַל פֿון בענוצען געוועהר, מוז דער פּאָליציאַנט תּיכּף מעלדען זײַן העכערער מאַכט, וואָס פֿוהרט דורך אַ אויספֿאָרשונג, צי דאָס בענוצען געוועהר איז פֿאָרגעקומען אין הסכּם מיט די פֿאַרשריפֿטען. אויב צוליב'ן בענוצען געוועהר איז פֿעראורזאַכט געוואָרען דער טויט פֿון אַ מענש, מוז וועגען דעם געמעלדען ווערען דער פּראָקוראָטור. דער פּראָקוראָטור ווערט אויך געמעלדען וועגען פֿאַלען פֿון בענוצען געוועהר נישט לויט די פֿאַרשריפֿטען.

די פּאָליציי־קאָמענדאַנט האָט אויף אַ קאָנפֿערענץ מיט די לייטער פֿון די פּאָליציי־קאָמיסאַריאַטען בעקאַנט געמאַכט די לעצטע מיט די נײַע פֿאַרשריפֿטען.

שטרײַק פֿון בוי־אַרבייטער אין אַלעקסאַנדער.

(§) נעכטען האָבען די בוי־אַרבייטער אין אַלעקסאַנדער פֿערשטרײַקט פֿאָדערנדיג אַ הוספֿה. די שטרײַקענדע האָבען זיך געווענדעט וועגען אַ אינטערווענץ צום אַרבייטס־אינספּעקטאָר.

דער כּאַינער הויז־ווירט וואָס לאָזט פֿער'חתמ'ענען אַ מנין

אין כּאַיני אין הויז אויף זשגאַזשסקאַ 97 האָט זינט 8 יאָהר זיך געפֿונען אַ מנין, וואו די כּאַינער יודען האָבען געדאַוונט. לעצטענס האָט אָבער דעם הויז־ווירט ה' גערשט זיך פֿערגלוסט די דירה צו פֿערדינגען מסתּמא פֿאַר אַ גרעסער דירה־געלט.

וואָס טוט ה' גערשט? איז ער זיך מיישב, חיות די מתּפּללים האָבען אָנגעוואוירען די קאָנצעסיע אויפ'ן מנין, געהט ער און מעלדעט אין דער שטאָט־סטאַראָסטווא, אַז דער מנין האָט קיין קאָנצעסיע נישט און דער סוף איז געווען מען האָט פֿער'חתמ'עט דעם מנין. פֿיער ספֿרי תּורות זענען געבליבען אין פֿער'חתמ'עטען מנין און יודען האָבען נישט וואו צו דאַוונען.

בינו לבינו האָבען די מתּפּללים זיך אָנגעהויבען בעמיהען צוריק אַרויסצובקומען די קאָנצעסיע. זעהט ר' גערשט עס איז שלעכט, גיט ער אָן אַ ביטע אין „סטאַנד", חיות די דירה שטעהט לעדיג, דאַוונען, דאַווענט מען דאָרט נישט, מעג ער מאַכען אַן'עקספּמיסיע. דאָס געריכט האָט אָבער נע'פּסק'ענט, אַז 3 חדשים האָבען די מתּפּללים צײַט אויף אַרויסקריגען אַ קאָנצעסיע. פֿערשטעהט זיך, אַז די מתּפּללים רוהען נישט, ה' גערשט אָבער, רוהט אויך נישט און וויל דווקא דעם מנין געבען אַ עקספּמיסיע.

ת. פּ.

גרויסער ווירפּאַלג פֿון קרן־קימת־אָבצייכען־טאָג אויף די זומער־וואוינונגען.

דעם פֿערגאַנגענעם זונטאָג האָט דאָס קרן קימת ביוראָ בײַ אונז און שטאָט אײַנגעאָרדנעט אַ אָפּצייכען־טאָג צוזאַמען מיט אַ זאַמעל־טאָג אויף די זומער־וואוינונגען אין לאָדזער פּאָוויאַט.

מיט אַ בעזונדערן התלהבות האָט זיך געשטעלט צו דער זאַמעל־אַרבייט דער גרעסטער טייל פֿון דער יוגענד אויף די זומער־וואוינונגען, אויסגעהויבט די אַקאַדעמישע שול־יוגענד, וועלכע האָט, נים קוקענדיג אויף דער קורצער אָפּרוה־צײַט דעם גאַנצען טאָג געווידמעט דער שווערער זאַמעל־אַרבייט.

נישט אונטערשטעלונג זענען אויך געבליבען די עלטערע ציוניסטען אויף די זומער־וואוינונגען, וועלכע האָבען גענומען אַן'אַקטיווען אָנטייל און דער זאַמעל־אַרבייט, אַ דאַנק וואָס די זאַמלונג איז אַדורך מיט דעם ערוואַרטעטען ערפֿאָלג.

עס איז פֿראַי אונטערצושטרײַכען, דאָס דער אונהאַבער פֿון דער צוקערניע „האַסלאַ" ה' קופּערמאַן אין תּושיאַוואַ־נוראַ, האָט אָפּגעגעבען, אַחוץ שום בעלוינונג אַ טייל פֿון זײַן לאָקאַל צו דער דיספּאָזיציע פֿון קרן קימת, נישט רעכענענדיג זיך מיט די שטערונגען און לאָזונג וואָס דאָס האָט איהם גורם געווען אין טאָג פֿון דער זאַמלונג.

אַ בעזונדערן יישר־כּח קומט אויך דעם ה' מענדזשיצקי פֿאַר זײַן טוכטיגער מיטאַרבייט בײַם אָרגאַניזירען דעם אָפּצייכען־טאָג.

יודיש טעאַטער אין פֿילהאַרמאָניע זאַל — נאַרוטאָוויטש 20 —

גאַסטראָלען פֿון אַמעריקאַנער סטאַר בעני אַדלער

שבת דעם 11 אויגוסט 3.30 נאָכמיטאָג צו בילינע פּרײַזען

סטודענטען ליבע

אין 4 אַקט. מיט געזאַנג און טענץ פֿון ראָטשטיין הויפּט ראָל שפּילט בעני אַדלער

שבת ד. 11־טען זונטאָג ד. 12־טען 9 אָוונט

פּרעמיערע!! צום ערשטען מאָל אין לאָדז פּרעמיערע!!

בלינד אויס ליבע

אין 4 אַקטען מיט געזאַנג פֿון ליבין הויפּט ראָל יאָזעף בעני אַדלער

ערשטער אויפֿטריט פֿון בעקאַנטען אַרטיסט יוליוס ראָזאָוו

מאָנטאָג ד. 13־טען 9 אָוונד גרויסע פּאָפּולערע פֿאָרשט.

פֿון 1 ביז 2.50

גאָט, מענש, טײַוועל אין 4 אַקט. מיט אַ פּראָלאָג פֿון י. גאָרדין

הויפּט ראָל הערשעלע דובראָוונער בעני אַדלער

דינסטאָג ד. 14־טען 9 אָוו. גרויסע איבעראַשענדע פֿאָרשט.

בעני אַדלער צום ערשטען מאָל אין לאָדז אַלס

האַמלעט טראַגעדיע אין 5 אַקט. פֿון וו. שעקספּיר הויפּט ראָל האַמלעט בעני אַדלער

ווער עס קומט אויף האַמלעט בעקומט צום אָנדענקען אַ בילד פֿון בעני אַדלער מיט אַ געדרוקטע דעדיקאַציע.

מיטוואָך ד. 15־טען 9 אָוונד. צו פּאָפּולערע פּרײַזען:

לעצטע געזעגענונגס פֿאָרשטעלונג

דער ווילדער מענש אין 4 אַקט. מיט געזאַנג פֿון י. גאָרדין

הויפּט ראָל לעמך בעני אַדלער

צום שלום אַ קאָנצערט פֿון אַלע אַרטיסטען

אין די אַלע פּיעסען נעמען אָנטייל די נײַע אַנגאַזשירטע אַרטיסטען די יונגע אַרטיסטין פֿון זאַסלאַווסקי'ס טרופּע רבקה נערה, אַרטיסט און זינגער פֿון ווילנער פֿאָלקס־טעאַטער ש. טרילינג

אַלע פּיעסען רעזשיסירט פֿון בעני אַדלער. אימפּרעס.: מאַלאַמאַן קוסטין

געשעפֿטס־פֿיהרער בעזמאַן. ביהנען־לײַטער: מאַכט־אַמסקי. מוזיק. לײַטונג ל. זעלמאַן.

בילעטען אויף אַלע פֿאָרשטעלונגען צו בעקומען אין קאַסע פֿון פֿילהאַרמאָניע.

ארץ־ישראל דערנעהנטערט זיך צו אַ גרויסער אויפֿבליה.

(ענדע פֿון זײַטע 3).

טראַכט אַלס נישט בעניגענד.

זעהר פֿיל האָט דעם קריזיס בעאײַנפֿלוסט די אַלגעמיינע מיינונג, אַז דאָס בלײַבען פֿון ווייצמאַן איז גראָד אין'ם איצטיגען מאָמענט זעהר וויכטיג, חאָטש ער האָט דורכצופֿיהרען צוויי וויכטיגע ענינים. די פֿערברײַטערונג פֿון דער יודישער אַגענץ לויט די בעדינגונגען, וואָס זענען אָנגענומען געוואָרען דורך דעם עקזעקוטיוו קאָמיטעט און די דורכפֿיהרונג פֿון דער גרויסער אַנלײַהע פֿאַר ארץ ישראל וואָס שטעהט איצט אין אַ זעהר גינסטיגען סטאַדיום.

אין אַלגעמיינעם קאָן מען זאָגען, אַז די לעצטע זיצונג איז געווען פֿון היסטאָרישער בעדײַטונג פֿאַר דער ציוניסטישער בעוועגונג און אויך די נעקסטע זיצונג פֿונ'ם עקזעקוטיוו־קאָמיטעט, וואָס וועט פֿאָרקומען צום ערשטען מאָל אין ארץ ישראל איהם פֿריהלונג, וועט גאָן אויך שפּעטער אונטער דעם צייכען פֿון די גרויסע פּראָבלעמען, וואָס בעשעפֿטיגען איצט די ציוניסטישע בעוועגונג. אָבער אַמאָל דאַכט זיך זיכער צו זײַן, אַז בײַ דער נעקסטער זיצונג אים פֿריהלינג וועט די לאַגע אין ארץ ישראל זײַן נאָך אַ סך בעסער, מיר געהען אַקעגען אַ נײַער עליה, אַ עליה וואָס וועט מוזען זײַן און האָט וועט זײַן פֿיל געזונדער, בערעכנעטער און עקאָנאָמיש בעזירטער. דער לעצטער קריזיס איז געווען אַ טײַערער לערן־געלד ווי אַזוי אַ עליה טאָר נישט זײַן פּלאַנלאָז.

—0—

דער פֿרומער בלעכער פֿון אַלט־שטאָט און זײַן אשת־חיל

אַ משונה'ע געשיכטע מיט וועלכער עס קאָכט גאַנץ אַלט־שטאָט אין באַלוט.

(ג) אויף אַלט־שטאָט וואוינט אַ יוד אַבן חמשים. אַ בלעכער איז ער פֿון פֿאַך און זעהר פֿרום. פּלוצלינג איז איהם געשטאָרבען זײַן ערשט ווײַב. פֿאַר דעם — האָט דער בלעכער געוואוסט, אַז'אַרענטליכער יוד לאַנג נישט זיצען אָהן אַ ווײַב, האָט ער זיך געלאָזט שדכ'ענען אַזוי לאַנג ביז צום בלעכער מיט דעם האַלב טוץ קינדער איז אַרײַנגעקומען אין שטוב אַ צווייטער אשה.

זאָל זײַן זײַן מיט מזל! איז דאָס אַ יודינע, וועה מיר נאָר גוטס גינט... יידען־אַלמנ'ס האָבען פּשוט מקנא־געווען דעם בלעכער פֿון אַלט־שטאָט מיט זײַן אשת־חיל. אי זי איז שעהן, אי זי איז גוטע בעל־הבית'טע און דער עיקר — זי איז אַ יודינע וועה צו געבען האָפֿט און שרײַבט, אַנ'עסעבע, ס'איז דאָ אויף עפּעס צוקוקען.

הגם פֿרום, איז דער בלעכער פֿונדעסטוועגען געווען אַ מבין אויף זײַן יודינע און ער האָט פֿערשטאַנען ווי זי צושאַגעוועהן. ער האָט זי ממש נישט געלאָזט צו דער ערד בויגען, אַז די שכנים האָבען אָנגעהויבען רעדען מעפּערזיבפּיג און זיי האָבען גענומען מורמלען: „נו, האָט נאַרעלע נישט געמוזט שטאַרבען מיט 20 יאָהר צוריק"... דערין איז געלעגען אַביסעלע ביטערניש און אַ ביסעלע חוזק אויף דעם אַלטען, דעם בלעכער.

איז דאָך נישט קיין חידוש, וואָס פֿון שטאַרקער ליבשאַפֿט צו דעם ווײַב, האָט די יודינע באַלד צום יאָהר בעוויזען וואָס זי קאָן... אַזוי האָט די פֿרוי געקינדעלט דרײַ יאָהר אײנס נאָכ'ן אַנדערן.

ווי זאָגט דאָרט דער פּסוק: „לא על הלחם לבדו יחיה האדם", נישט בלויז מיט קינדלען האָט זיך די יודינע געקאָנט בעגניגענען. אַ יונגע, אַ טעמפּעראַמענטפֿולע האָט זי זיך אָנגעהויבען אַרומקוקען, אַז פֿון דעם אַלטען „דזשאַד", דעם בלעכער'ס וועט זי קיין פֿרייד שוין נישט דערלעבען. זי האָט זיך גענומען פּוצען, געהן אָפֿט שפּאַצירען, זוכען בעקאַנטשאַפֿט — אַבי נישט אָנצוקוקען דעם יוד, דעם מאַן, וואָס איז איהם געווען פֿרעמד. מהאי טעמא האָט מען אין אַלט־שטאָט אָנגעהויבען מורמלען אויף דער יודינע דער „אַסאַבע" און קרוטען אויף איהר מיט דער נאָז. דער בלעכער האָט זיך אָבער גאָרנישט געמאַכט דערפֿון און האָט זײַן אשת־חיל ליב־געהאַט אהבת נפֿש. אײן זאַך האָט איהם געמאַכט ציטערן דאָס פֿערליבטע האַרץ. בײַ זײַן צווייטע ווײַב איז ער נישט דער ערשטער מאַן. יענעם האָט זי גע'ג'ט. ער איז אין אַמעריקאַ. איז שטײַן־רײַך, האָט אַ צווייטע מאָל חתונה־געהאַט, אָבער קײן קינדער האָט ער נישט. מחמת דעם בענקט ער נאָך דער אײנציגער טאָכטער, וועלכע ער האָט איבערגעלאָזט אין לאָדז בײַ זײַן ערשטער, גע'גט'ען ווײַב. שרײַבט ער די דעריבער צו דער גרושה אין לאָדז פֿערבענקטע בריוולעך, זי זאָל איהם כאָטש די טאָכטער, וואָס צעהלט שוין הײַנט 18 יאָהר.

די בלעכערקע האָט זיך דערין אָנגעכאַפּט ווי אין אַן אוצר און פּרובירט אַרויסצושיקען צום גע'גט'ען רײַכען מאַן איהר טאָכטער פֿערבונדענדיג דערמיט אַ האָפֿנונג, אַז אפֿשר וועט זי אַליין אַזוי אַרום אויך קאָנען זיך אויספֿרישען די פּאָר יאָהר אין אַמעריקאַ...

דער רײַכער אַמעריקאַנער האָט טאַקע גיך געשיקט פּאַפּירען, די יתומה איז געפֿאָהרען צו איהר פֿאָטער. ער האָט זי דאָרט רײַך חתונה־געמאַכט. איהר איז טײַער וואויל ווי די וועלט. איצט האָט זי צײַט גענומען זיך צו דער מאַמען. צווישען מוטער און טאָכטער האָט זיך אײַנגעשטעלט אַ קאָרעספּאָנדענץ. די מאַמע האָט געקריגען אַ וואָס שטאַרקע חשק צו אַמעריקאַ, דער בלעכער איז איהר געוואָרען צופֿיל אין די אויגען ביז... ביז זי האָט זיך אויסגעכאַפּט — דאָס איז געווען סך־הכּל מיט 3 וואָכען צוריק — האָט זיך געמאַכט דאָס פּעקעל און איז אַוועקגעפֿאָהרען קײן אַמעריקאַ, לאָזענדיג דעם פֿערליבטען, אַלטען בלעכער איבער'ן האַלז ומצב און איהרע קינדער. זי האָט איהם נישט געג'ט, דערפֿאַר איהם איבערגעלאָזט אַ פֿערבענקטען און פֿערשעמטען, און ער פֿערדרעהט זיך, אָסור די יודען אין מצרים, מיט דער שטוב קינדערלעך, ער וואַרט נאָך אָבער אויף דער יודינע: אולי ירחם...

אַלט־שטאָט אָבער האָט עפּעס צוטון. מען דערצעהלט, אַז די טאָכטער אין אַמעריקאַ בעמיהט זיך שלום צו מאַכען צווישען טאַטען מאַמע. חאָטש זי טראָגט אַ שנאה צו איהר שטיפֿפֿאָטער דעם בלעכער וואָס צוליב דעם אַרומרײַסענ'ס פֿאַר די קינדער, האָט זי געמוזט יאָהרענלאַנג זײַן אין לאָדז אויסגעוואָרפֿען אין דער פֿרעמד. אַ סברה, אַז צוליב דעם, וואָס דער אַמעריקאַנער האָט נישט מיט זײַן צווייטע ווײַב קײן קינדער איז מעגליך אַז דאָס טאָכטערל זאָל צוריק צונויפֿפֿיהרען איהר טאַטע מיט דער מאַמע'ן, אַזוי אַז עס וואָס זײַן ווי געלאַבט.

א פּריץ מיט א גאַנץ דאָרף פּויערים האַלטען מלחמה מיט 4 גרויזאַמע באַנדיטען

די אָנגעקומענע פּאָליציי צווינגט די באַנדיטען צו אונטערגעבען זיך.

(§) נעלטען זענען אונטער קאַנון געפֿאַלט געוואָרען דורך פּאָליציי 2 גרויזאַמע באַנדיטען בײַ זעהר סענסאַציאָנעלע אומשטענדען:

דער אײַגענטימער פֿון גוט גורא, דער פּרינץ קווילעצקי איז גראַד געזעסען בײַם אָווענד-ברויט מיט זײַן גאַסט פֿון וואַרשאַ ה' סטאַניסלאַוו יעלסקי, בעת עס איז פּלוצלינג אַרײַנגעלאָפֿען דער לאַקײַ, א איבערגעשראָקענער און דערצעהלט, אז בײַם וואַלד זענען 4 באַנדיטען אָנגעפֿאַלען אויפ'ן וואַלד-וועכטער און דערשאָסען זײַן הונד. דער פּרינץ מיט זײַן גאַסט, בײדע בעוואָפֿענט מיט געווער, זענען דאַן אַוועק צום וואַלד. אויפ'ן וועג האָט ער נאָך בעוויזען אָפּצומעלדען בײַם סאָלטיס און איהם געהייסען צונויפֿרופֿען די פּויערים, צו העלפֿען לאַפּען די באַנדיטען.

אויפ'ן שאָסעע, וואָס פֿוהרט אין דאָרף בוסקופּיא האָט דער פּרינץ קווילעצקי מיט א' יעלסקי אָנגעטראָפֿען די באַנדיטען און זיי אויפֿגעפֿאָדערט שטעהן צו בלײַבען, אויף וואָס די לעצטע האָבען געענטפֿערט מיט א שיסערײַ פֿון רעוואָלווערען. דער פּרינץ מיט זײַן גאַסט האָבען זיך דאַן אַוועקגעלעגט אויף דער ערד און עס האָט זיך אָנגעהויבען א שיסערײַ פֿון בײדע צדדים, וואָס האָט אָנגעהאַלטען היבשע עטליכע מינוט. מי יודע ווי לאַנג דער קאַמף וואָלט אָנגעגאַנגען ווען נישט די פּויערים בעוואָפֿענט מיט קאָסעס, דרענגער און אַבגעס האָבען זיך מיט ווילדע געשרייען געלאָזט פֿון דאָרף און א געיעג אויף די באַנדיטען. דערזעהענדיג דאָס האָבען די באַנדיטען אָנגעהויבען אַנטלויפֿען און זיך בעהאַלטען אין קאַרטאָפֿעלפֿעלדער, פֿון וואַנען זיי האָבען פֿון צײַט צו צײַט אָפּגעגעבען איינצעלנע שאָסען. די פּויערים האָבען אַרומגעצוימט דאָס קאַרטאָפֿעל-פֿעלד, זיי האָבען אָבער מורא געהאַט זיך צו דערנעהנטערן צו די באַנדיטען. דאַן האָט דער פּרינץ אַוועקגעשיקט א פֿאָרגעל אויף א פֿערד צום נאָהענטסטען פּאָליציי-פּאָסטען קיין וואָלמשין; פֿון וואַנען עס זענען תּיכף אָנגעקומען עטליכע פּאָליציאַנטען מיט א פּאָסטענקאָמענדאַנט בראש.

פּאָליציי צוזאַמען מיט'ן פּרינץ און זײַן גאַסט האָבען בסדר געשאָסען אויף די באַנדיטען. די לעצטע האָבען אָבער וואָס אַמאָל וועניגער געענטפֿערט אויף דער שיסערײַ. ענדליך האָט זיך דערהערט א געשרייען: „מיר גיבען זיך אונטער, שיסט נישט"! פּאָליציי האָט פֿאָרזיכטיג זיך דערנעהנטערט צום אָרט, וואו די באַנדיטען זענען געלעגען. דאָ האָבען זיי דערזעהן 2 מאַן קאָנטערגונג מיט אויסגעהויבענע הענד און נעבען זיי זענען געלעגען ברוינינגען, וואָס ווי עס האָט זיך דערנאָך אַרויסגעשטעלט, זענען געווען אויסגעשאָסען ביז דער לעצטער קויל.

בײַ די באַנדיטען האָט מען געפֿונען 2 זעק מיט אַנגעראַבטע זאַכען און געלד, וואָס זיי האָבען יענעם טאָג פֿריהער צוגעראַבט בײַ א ענגלישן אינזשעניער אַנטאַנאָ שיקאָרסקי.

די אַנדערע 2 באַנדיטען וואָס זענען אַנטלאָפֿען צו אַנטלויפֿען. כאָטש האָט מען אָנגעווענדעט א געיעג אויף זיי. די 2 נעפֿאַנגענע באַנדיטען זענען נאָך נישט ידענטיפֿיצירט. אין פֿאַל די קאַמפּאַניע האָבען אָפּגעשאָסען פֿון דער תּפיסה קיין קאָנען.

ווי עס האָט זיך אַרויסגעשטעלט האָט איינער פֿון די באַנדיטען קושעווישנסקי, א גרויזאַמער באַנדיט, וואָס האָט אין דער שפּיץ פֿון א באַנדע דורכגעפֿיהרט א ריי רויב-אָנפֿאַלען און די דערפֿערטאַון קליינע שטעטלעך. ער איז אַ לאַנגע צײַט געזוכט געוואָרען פֿאַר בעפֿאַלונגען זיך און אַרמאָרדען דעם סוחר לעוואַנדאָווסקי. דער צווייטער באַנדיט איז דער נישט ווענינער גרויזאַמער באַנדיט יאַקובאָווסקי, וואָס האָט אויך אויף זײַן געוויסען א גאַנצע רייה רויב-אָנפֿאַלען. דאָס נעמט אויף די 2 אָנפֿאַלענע באַנדיטען דויערט.

אַזוי ווי די ציידען דאַרף מען רייניגען טעגליך, אַזוי דאַרף אויך געפֿעהלט צו-ליב היגיעניש צוועקען און צו פֿאַרהיטען די פֿיס פֿון א קראַנקהייט טעגליך זיי צו תּקנען, צוגעבענדיג אין וואַסער 1 לעפֿעלע

Sól do nóg Jana

שטאַרקענדע רעזולטאַטען. אָריגינעל נאָר מיט דער שוץ-מאַרקע „Słoń", איבעראַל צו בעקומען.

אומאָרדנונג אין באַלוטער שעכט-הייזער

(נ) דינסטאַג אָוונט איז פֿאָרגעקומען אין דער קהלה א זיצונג פֿון ועד הכּשרות מיט'ן ראַבינאַט, שוחטים און חותמים פֿון די היגע שעכט-הײַזער.

דער פֿאָרזיצער ה' בערגער האָט אָנגעוויזען, אז לויט ווי דער נײַ-אַנגאַזשירטער משגיח ר' חיים אליעזר זינגער האָט פֿעסטגעשטעלט, הערשט אין באַלוטער שעכט-הויז א גרויסע אומאָרדנונג. א טייל חותמים האָבען שוין אײַניגע וואָכען נישט בעקומען אויסגעצאָהלט די פֿענסיעס. דאָס זאָל זײַן א דאַנק דער לאַגע פֿערהעלטענישען וואָס עס הערשען צווישען די שוחטים און חותמים. אַזוי נער וואַרפֿט די שולד אויף דעם צווייטען.

טרוץ דער פֿראַגע האָט זיך עגמות-נפֿש א לענגערער וכּוח, און עס איז בעשלאָסען געוואָרען, אז דער ועד הכּשרות זאָל אַרײַנזעצען אין שעכט-הויז א סגר. כּדי שום שוחט וועט נישט מאַכען בײַ די קצבים קײַן נבֿלה און די שוחטים וועלען נישט מאַכען שעכטען קיין קוויטל פֿון קאַסיר. פֿון דער גאַנצער ברוטאָ-הכנסה וועט אַראָפּגערעכענט ווערען 10 פּראָצענט פֿאַר משגיחים און מנקרים; דערפֿאַר וועלען בעקומען וצער געהאַלט די חותמים. די רעשט געלד וועט פּראָפּאָרציאָנעל פֿונאַנדערגעטיילט ווערען צווישען די שוחטים.

פֿאַר די וואַהלען צו דער קראַנקען-קאַסע

די פֿערוואַלטונג פֿון דער קראַנקען-קאַסע האָט זיך געווענדעט צום שול-קוראַטאָר, ווענען א ערלויבניש זיך צו בענוצען מיט די שול-לאָקאַלען בעת די וואַהלען צום ראַט פֿון דער קראַנקען-קאַסע. די שול-מאַכט האָט מסכּים געווען דערויף. אַזוי אַרום וועלען 100 שול-לאָקאַלען אָפּגעגעבען ווערען פֿאַר וואַהל-ביוראָס און 7 לאָקאַלען פֿאַר די אַרבייטס-געבער. רעקלאַמאַציע-ביוראָס וועלען זײַן 27 פֿאַר די אַרבייטער און 2 פֿאַר די אַרבייטס-געבער. אָנהויב קומענדיגע וואָך וועלען די וואַהל-רשימות שוין זײַן פֿערטיג. סך הכּל זענען פֿאַראַן בערך 170.000 שטימ-בערעכטיגטע.

אויס נקמה אונטערגעצונדען א וואַלד.

(§) עהרנעכטען בײַנאַכט האָט אויסגעבראָכען א גרויסע שׂרפֿה אין מלוכה-וואַלד הונטער וויעלון. עס זענען פֿולשטענדיג אָפּגעברענט געוואָרען עטליכע מאָרגעס וואַלד. די וואַלד-מאַכט האָלט, אז דעם וואַלד האָבען אונטערגעצונדען די פּויערים, צוליב דעם ווײַל מען האָט זיי נישט ערלויבט צו קלויבען יאַגדעס. די פּאָליציי פֿיהרט א אויספֿאָרשונג.

א לאָדזער הויז-ווירט א בעטלער

מען האָט בײַ איהם געפֿונען 6000 זל. אין מזומן און וועקסלען.

(§) נעלטען האָט די פּאָליצײַ אין וויעלון בעמערקט געהן אין די הויזער עפּעס א אונבעקאַנטען בעטלער, וואָס האָט אויסגעוויזען זעהר פֿערדעכטיג. מען האָט איהם געהייסען ווײַזען א פּאַס, האָט ער געזאָגט, ער האָט קײַן פּאַס נישט, ערשט אז פּאָליצײַ האָט איהם געוואָלט אַרעסטירען האָט ער פּלוצלינג אַרויסגענומען פֿון טאַש א פּאַס אויפ'ן נאָמען פֿון אַנטאָני ראַגאַלסקי. היות ווי די פּערסאָנאַליען אין פּאַס האָבען נישט געשטימט מיט'ן אויסזעהען פֿון'ם בעל-דבר האָט פּאָליצײַ פֿערשטאַנען, אז מען האָט צו טאָן מיט עפּעס א פֿויגעל פֿערוויי סאָרט.

מען האָט איהם רעווידירט און דאָ האָט זיך אַרויסגעשטעלט, אז דער „בעטלער" האָט בײַ זיך 1000 זל. מזומן און אויף 5000 זל. וועקסלען. ער האָט זיך דאַן מודה געווען, אז דער נאָמען אין זײַן פּאַס איז טאַקי א ריכטיגער, ער שטאַמט פֿון לאָדז, וואו ער האָט א אייגענעם הויז און א בעלוס און די לעצטע יאָהרען לעבט ער פֿון בעטלערײַ און בארנט געלד אויף פּראָצענט. פֿון ראַנגען שטאַמען די וועקסלען. דער פֿויגעל איז איבערגעשיקט געוואָרען קיין לאָדז, וואו ער איז אײַנגעזעצט געוואָרען אין דער אויספֿאָרשונגס-תּפֿיסה אויף קאָמפּעטענץ נאָט.

—=0=—

א לאָדזערין אויף „נאַסטראַלין" אין וואַרשאַ

(:) רוזשע דזשיזשאַנאָווסקי, א בעקאַנטע לאָדזער שאַפֿען-פּלעטערין איז אַרויס געפֿאָהרען אויף נאַסטראַלען קיין וואַרשאַ. די בערוהמטע ספּעציאַליסטקע האָט אָפּערירט אין די וואַרשאַווער גרעסטע מאַגאַזינען, ביז זי איז ענדליך נעכטען נעפּאַקט געוואָרען אויף דער הייסער מנוחה. די בחור'טע איז איבערגעפֿיהרט געוואָרען קײַן לאָדז.

דער ציוויל-שטאַנד-אַמט

אַנערקענט נישט קיין צעטעל אויף חופּה-וקדושין פֿון א ווינקעל-מורה-הוראה.

וואָס אַזויגע פֿאַר-פֿעלקער האָבען אויסצושטעהן בײַם אַרויסנעהמען א מעטריקע.

(נ) שוין א צײַט איז אין לאָדז געווען אַבוסעל שטיל מיט די סקאַנדאַלען צוליב די ווינקעל-חתונות, וואָס עס ווערען אין לאָדז דורכגעפֿיהרט דורך אומפֿעראַנטוואָרטליכע מענשען. עס איז פֿעסט געשטעלט געוואָרען, אז אין דער נרעסטער מאָס ווערען פֿאַר-פֿעלקער אַרײַנגעפֿיהרט אין דער הינזיכט און אַנ'אוניגעהויערער לאַגע צוליב פֿערשידענע מאַכלערס און מעקלער'ס, וואָס רעכענען זיך נישט מיט די פֿאָלגען פֿון אַזעלכע שטילע חופּה-וקדושין'ס, וואָס ווערען געגעבען פֿון א ווינקעל-דיין אָדער פֿון א סתם-ייד.

דער רעזולטאַט פֿון אַזעלכע שטילע חתונות איז שוין בעקאַנט: אַזעלכע פּאָר פֿעלקער האָבען אויסצושטעהן כּל-ערליי שוועריגקייטען און קאָנען זייערע קינדער נישט מעלדען; און בעסטען פֿאַל מוזען אין די מעהרסטע פֿאַלען קינדער פֿון אַזעלכע עלטערן רעגיסטרירט ווערען פֿאַר אונגעזעצליכע; עלטערן האָבען אויסצושטעהן שטראָפֿען דערפֿאַר, וואָס זייערע קינדער אין שול-עלטער קאָנען נישט בעזוכען די שולען צוליב דעם וואָס זיי האָבען נישט קײַן געבורטס-מעטריקעס א. אז. וו.

צום ערנסטען שפּילען אָבער אויס אַזעלכע פּאָר-פֿעלקער, וואָס מוזען צוליב זייער שלעכטער לאַגע אָפּפֿאָהרען קײַן אויסלאַנד און זענען דערום נעצוואונגען צו ברענגען פֿאָרמעל און אָרדנונג זייערע חתונה-אַקטען און קאָנטראָלמעלדונגען.

על פּי רוב קומט מען דאַן צום ראַבינאַט מען זאָל זיי העלפֿען. „װער איז געווען אײַער מסדר קדושין? מיר קאָנען אײַך נישט". און דער שטענדיגער ענטפֿער. געהען אַזעלכע מאַן און ווײַב צו דעם ריין וואָס האָט זיי „מחותנה געמאַכט", ער גיט זיי אַרויס א צעטעל (פֿאַר א פּאָר זלאָטעס) און געהט זיך מאַכען אַלטען.

נאַטירליך, אז דער ראַבינאַט וויל נישט אַנערקענען אַזעלכע ווערטלאָזע באַפֿוירלעך ווײַל אויך דער צוויל-שטאַנד-אַמט אַנערקענט נישט אַזעלכע „דאָקומענטען", קומט במילא אויס, אז נאָכ'ן וויינען און בעטען זיך בײַם ראַבינאַט, ברעכען אויס סקאַנדאַלען, געשרייען.

אויך נעכטען איז צוליב אַזאַ פֿאַל געקומען אין ראַבינאַט צו אַנ'אַוואַנטורע. ס'איז געקומען א ייד פֿון עטליכע קינדער, מען זאָל אונטערשרײַבען, אז ער האָט א ווײַב מיט קינדער, זיי געבען מעטריקעס א. אז. וו. דער ראַבינאַט האָט דאָס נישט געקענט נאָכקומען. צוליב דעם האָט דער ראַזינער ייד אויסגעהאַקט אײַניגע שויבען אין דער ראַבינאַט-קאַנצעלאַריע. די סצענע איז געווען א בײַנליכע. עס איז ענטשטאַנען א מהומה, ס'האָט שוין געהאַלטען בײַ רופֿען פּאָליציי. לסוף איז מען אָבער אַהן דעם אויסגעקומען. ער האָט זיך בערוהיגט, דער ייד אָבער האָט פֿון זײַן אַוואַנטורע נאָרנישט געהאַט, ווײַל ווי לענדיג פֿאַהרען קיין קאַנאַדע. קאָן ער דאָס נישט, מחמת די ראַזינע פֿאָרמאַליטעטען פֿערשאַפֿען איהם איצט א סך יסורים-ואנחה. נישט מעהר, ער האָט די אײַנציגע עצה: צו נעמען זײַן ווײַב, געהן מיט איהר צו איינעם פֿון די 7 שטאָט מורי-הוראות און מיט איהר שטעלען א חופּה.

אָבער נעה מאָר אַזאַ חולדע זאַך! עס איז, ל'לעבען, נישט גוט, אז מ'קאָן געהן גלײַך און מען גייט קרום...

סאַניטאַר-אינספּעקציעס אויף די הויפֿען

(§) נעכטען האָט די פּאָליציי דורכגעפֿיהרט א סאַניטאַר-אינספּעקציע אויף די הויפֿען אויפ'ן שטח פֿון 3-טען און 4-טען קאָמיסאַריאַט. ווי די אינספּעקציע האָט פֿעסטגעשטעלט איז איצט אויף די הויפֿען פֿיל ריינער — בעזונדערס זענען בעדײַטענד ריינער געהאַלטען די קלאָזעטען. דאַנקענדיג דעם האָט די אינספּעקציע פֿעסטגעשטעלט, אז די לעבענס-מיטעל און די קאָלאָניאַל-געוועלבער ווערען געהאַלטען אין אַנטי-היגיענישע בעדינגונגען. דאָס עסנוואַרג איז נישט איבערגעדעקט מיט קיין שטעקעס. געגען אײַניגע געוועלבער-בעזיצער זענען צונויפֿגעשטעלט געוואָרען פּראָטאָקאָלען. אין משך פֿון די נאָהנסטע טעג וועלען דורכגעפֿיהרט ווערען אינספּעקציעס די שטחים פֿון די איבעריגע קאָמיסאַריאַטען.

פֿון דער ציוניסטישער אָרגאַניזאַציע.

דאָס אונטערוועגס-ביוראָ בײַ דער היגער ציוניסטישער אָרגאַניזאַציע איז צוגעטרעטען צו א ברייטער טעטיגקייט כּדי צו קומען צו הילף דער יידישער בעפֿעלקערונג אין אַלע אָנגעלעגענהייטען. צוליב'ן אָפּפֿאָהרען אויף אורלויב פֿון סוים-דעפּוטאַט ד"ר ראָזענבלאַט און א טייל פֿון די היגע ציוניסטישע ראַטמענער איז פֿערלויפֿיג דאָס ביוראָ טעטיג נאָר פֿאַר קהלה-ענינים. עס דזשורירט טעגליך (אויסער שבת און זונטאָג) פֿון 3—4 נאָכמ. דער ציוניסטישער פּרנס ה' א. י. בושעזשינסקי. און ביוראָ, וואָס געפֿינט זיך אין לאָקאַל פֿון דער ציוניסטישער אָרגאַניזאַציע (ציגלאַניאַנע 4)

פֿאַרוואָס קאָסט א ציטרין 40 גר.?

(§) די לאָדזער שטאָט-סטאַראָסטוואָ האָט אונטערגענומען א אויספֿאָרשונג הלמאי עס זענען לעצטענס אַזוי געהאָפּנג געשטיגען די פּרייזען אויף דרום-פֿרוכטען. למשל, א ציטרין קאָסט איצט אַזש 40 גר. בעת מיט עטליכע וואָכען צוריק האָט זי נאָר געקאָסט 15 גראָשען.

—=0=—

איז שטורם פֿון ליידענשאַפֿטען.

שפּאַנענדער ראָמאַן, פֿול שטוינענדע איבערלעבונגען און ליבעס-אַוואַנטורעס.

(103-טע פֿאָרטזעצונג)

— דאַן מוז דאָס זײַן די זעלבע דאַמע, וואָס איז נעכטען געקומען צופֿאָהרען, וועלכע איז אויפֿגעגאַנגען בײַנאַכט אין א הייס קלייד. זי האָט שוין עפּעס געגעסען?

— ניין, אָבער איך געה איהר גלײַך ברענגען מילך מיט געבעקס.

וואַנדאַ האָט זיך פֿערטראַכט. נאָכדעם האָט ער עפּעס אַרויסגענומען פֿון טאַש אײַנגעוויקעלט אין א פּאַפּירעל.

— וואו האָסטו די מילך? האָט ער געפֿרעגט.

— אין שפּייכלער.

— גוט. גיב דעם פּודער און שיט אַרײַן אין דער מילך, וואָס דו וועסט געבען דער דאַמע, נאָר זאָג איהר נישט, אז דו האָסט עס געטון. זי טאָר דערפֿון נישט וויסען. ברענג איהר אויך געבעקס און אַלץ, וואָס זי וועט נאָר פֿערלאַנגען. בעדין זי אַזוי, ווי זי וואָלט געווען דײַן ווירטין.

— איך וועל טון, וואָס איהר וועט מיך הייסען.

— דו געפֿעלסט מיר, דזשעסי, דו וועסט פֿון מיר קריגען שענע פּרעזענטען, ווען דו וועסט טון, וואָס איך הייס דיך. געה גלײַך און שיט אַרײַן דעם פּודער אין דער מילך. ווען די דאַמע וועט דיך פֿרעגען, ווער איך בין, זאָלסטו איהר זאָגען, אז איך בין דער ווירט פֿון דער פֿערמע און מײַן נאָמען איז וואָרמאַנט.

דזשעסי האָט צוגענומען דעם פּולווער און שטיל אַרויס פֿון צימער. וואָרמאַנט האָט צופֿרידען געשמייכעלט.

וואַנדאַ איז שרעקליך אויפֿגערעגט און אונרוהיג געוואָרען, ווען זי האָט זיך דערוואוסט פֿון שעלער'ן, אז זי מוז דאָ בלײַבען און זי האָט אַזוי הויך געזיפֿצט, אז שעלער האָט נישט געקאָנט זעהן איהרע שמערצען און איז אַוועקגעגאַנגען זוכען, אפֿשר נעפֿינט ער דאָ נאָך א פֿערמע און נאָך א דערפֿעל, וואו ער וועט קענען קויפֿען אַנדערע פֿערד.

דזשעסי איז אַרײַנגעקומען. זי האָט געבראַכט א קרוג מיט מילך, גלעזער געבעקס און פּרוכטען און אַלץ אַוועקגעשטעלט אויפ'ן טיש. לידיע איז געווען גליקליך. זי האָט באַלד גענומען עסען די פּרוכטען און וואַנדאַ האָט געטרונקען די פֿרישע, געשמאַקע מילך.

דזשעסי איז אַרויסגעגאַנגען איטנעמענדיג די קריג מיט די פֿאַרבליבענע מילך. ווײַל לידיע האָט זיך פֿון דער מילך אָנטזאָגט, האָבענדיג אַזויפֿיל זיסע פּרוכטען. וואַנדאַ איז ווידער געבליבען אַליין מיט'ן קינד.

זי האָט דעם פֿערמער נאָך נישט געזעהען און נאָך נישט געהאָרט, וואָס פֿאַר א מענש דאָס איז. זי האָט אָבער בעשלאָסען זיך צו ווענדען צו איהם און איהם צו בעטען. אפֿשר קען ער זיי דאָך שאַפֿען פֿערד, זיי זאָלען קענען ווײַטער פֿאָהרען. נאָך א נאַכט וויל זי דאָ נישט בלײַבען.

נאָר פּלוצלינג האָט זי דערפֿיהלט, אז איהר גאַנצער קערפּער איז געוואָרען ווי בלײַ. ס'איז געווען דערפֿון, וואָס זי איז די נאַכט וועניג געשלאָפֿען.

זי איז געזעסען געבען טיש אין דעם גרויסען, קיהלען צימער. לידיע איז געזעסען אויף דער ערד און זיך געשפּילט.

אין צימער איז געווען טונקעל און שטראַהלען פֿון דער זון האָבען דורכגעדרינגען דורך די געדיכטע גאַרדינען און זיך געשפּיגעלט אויפ'ן שפּיגעל.

וואַנדאַ'ס אויגען האָבען זיך גענומען שליסען. דער קאָפּ איז איהר געוואָרען שווער, א שטאַרקער שלאָף איז אויף איהר אָנגעפֿאַלען. זי האָט געפֿרעגט בעקומען פֿערשטעהן, וואָס דאָס איז.

זי איז געבליבען אָהן קרעפֿטען, איהרע געדאַנקען האָבען זיך געמישט. די ווירקליכקייט איז פֿון איהר פֿערשוואונדען געוואָרען און אויף איהר אָרט האָבען זיך פֿאַר איהר בעוויזען שענע, גליקליכע און ענטציקענדע חלומות.

ס'האָט זיך איהר געדאַכט, אז זי זיצט אין פּרעכטיגען גאָרטען מיט גאָלדענע בלומען און אַרום איהר שטעהן וואונדערליך-שעהנע בײַמער, וועלכע שמייכלען און בעגריסען זי.

איהרע אויגען האָבען זיך פֿערמאַכט און א טויטע בלאַסקייט האָט בעדעקט איהר געזיכט.

די קליינע לידיע האָט אויפֿגעהויבען דעם קאָפּ און פֿערוואונדערט אָנגעקוקט איהר מוטער.

זעהענדיג, אז די מוטער שלאָפֿט, האָט זי זיך ווידער גענומען שפּילען. זי איז געווען זיכער, אז די מוטער וועט זיך באַלד אויפֿכאַפּען.

עטליכע מינוט זענען אַריבער. אין הויז איז געהערשט שטיל. פּלוצלינג האָט זיך געעפֿענט די טיר און דער ייִנגער פֿערמער איז אַרײַנגעקומען אין צימער.

א הילר געשריי האָט זיך אַרויסגעריסען פֿון לידיע'ס מויל.

— דער מענש איז דאָ, מאַמע, יענער שרעקליכער מענש!..

— שטיל!.. — האָט ער בייז געזאָגט — אויב דו וועסט נאָכאַמאָל א געשריי טון, וועל איך דיך בינדען און פֿערשטאָפּען דאָס מויל!

ער האָט איהר פֿון זיך אַזאַ שטויס געטון, אז די קליינע לידיע איז אַוועקגעפֿאַלען אין עטליכע טריט און איז אין א ווינקעל געפֿאַלען.

יעצט איז ער געשטאַנען פֿאַר דער שלאָפֿענדער פֿרוי, וועלכע ער האָט אַזוי לאַנג געזוכט און נאָך וועמען ער האָט אַזוי שטאַרק געבענקט.

הילפֿלאָז איז זי געלעגען אין זײַנע הענד און דער מענש, וועלכער האָט זי אַזוי געליבט, וועלכער האָט זי אַזוי פֿערפֿאָלגט מיט זײַן ליבע און לײַדענשאַפֿט, דער זעלבער מענש האָט זי זײַט דעם ערשטען מאָל געזעהן מיט א פֿרוי, וואָס האָט איהם ביז צום טויט געליבט. ר'איז אַוועק פֿון איהר און זי איבערגעלאָזען אין עלענד אין פּײַן.

און וואָס מעהר זי האָט איהם געהאַסט, איז אַלץ שטאַרקער געוואָרען זײַן ליבע, וואָס מעהר זי האָט זיך דערווײַטערט פֿון איהם, אַלץ מעהר איז געוואָרען זײַן לײַדענשאַפֿט.

ניין, יעצט קען זי מעהר נישט ענטלויפֿען פֿון איהם!

און זי וויים נאָך, אז זי איז אין די הענד פֿון דעם שרעקליכען מענשען וועלכען זי האַסט און פֿאַר וועמען זי שרעקט זיך אַזוי.

אין דעם זעלבען אויגענבליק האָט זיך פֿון דער טיר דערהערט א גערויש פֿון מענשען.

דער פֿערמער איז פֿערצווייפֿעלט געוואָרען. ער האָט זיך אָנגעהויבען אײַנצוהערען. פּלוצלונג האָט ער זיך צוגעבויגען צו וואַנדא'ן און זי אויפֿגעהויבען. ווי א טויטע איז זי געלעגען בײַ איהם אויף די הענד.

ער האָט זי אַרײַנגעטראָגען אין א הינטער-צימער און זי אַוועקגעלעגט אויף א זאָפֿע. דאַן האָט ער פֿערשלאָסען דאָס פֿענסטער, מען זאָל עס נישט קענען עפֿענען פֿון דרויסען און צוגעדעקט וואַנדא'ן אַזוי ווי ער וואָלט וועלען, אז קיינער זאָל זי נישט בעמערקען.

לידיע איז געבליבען מעהאַלטען אין א ווינקעל און זיך נישט גערירט. באַלד איז דער פֿערמער צוריקגעקומען און פֿערשליסענדיג די טיר הינטער זיך איז ער אַרויסגעגאַנגען פֿון צימער.

אין אויפֿרעגונג האָט ער וועגען לידיען פֿערגעסען.

קוים איז דער פֿערמער אַרויסגעגאַנגען איז לידיע אויפֿגעשפּרונגען און צוגעלאָפֿען צו דער טיר, וואָס פֿיהרט אין הינטער-צימער, די קליינע לידיע האָט געוואָלט אַרײַנגעהן צו איהר מוטער. די טיר איז אָבער געווען פֿערשלאָסען.

לידיע האָט געקלאַפּט אין דער טיר. זי האָט געוויינט און גערופֿען די מוטער, אָבער וואַנדא האָט נישט געענטפֿערט.

(פֿאָרטזעצונג קומט.)

די קראנקען-כאסע
פון דער שטאט לאדז

דערמאהנט די ה"ה ארבייטסגעבער וואס שטעלן אלען צוגליך די ליסטעס פון אנצאהל פון די פערזיכערטע פאר דער קראנקען-קאסע די אזוי-גערופענע זעלבסט-בערעכענדע פירמעס — אז די דערמאהנטע ליסטעס פון פערזיכערונגס-אבצאהל פאר לויפענדען חודש, דארפען אונבעדינגט צוגעשיקט ווערען שפעטסטענס ביז'ן 10-טען פון קומענדען חודש איינשליסלעך.

אין עייכות דערפון ווערען די ה"ה ארבייטסגעבער געווארנט, אז אויב די דאזיגע ליסטעס וועלען צוגעשיקט ווערען נאך'ן טערמין, וועט מען זיי אנגענומען ווערען די פריווילעגיע אליין צו כענען צונויפשטעלען די אבצאהל-רשומות פאר דער קראנקען-כאסע אין די קראנקען-קאסע וועט די דאזיגע אבצאהלונג אויפגעטון פאר די ארבייטס-געבער דורך צוגעשיקטע צאהלונגס-צעטלען.

גלייכצייטיג מאכט די קראנקען-קאסע בעקאנט אין שייכות מיט די זיך דערגעהנטערענדע הצהלען צום ראט פון דער קראנקען-קאסע אז אויב די צאהלונגס-ליסטעס פאר יולי ד. י. הצלען נישט צוגעשיקט ווערען ביז'ן 10-טען אויגוסט ד. י. וועלען די ארבייטסגעבער נישט בלויז ווי דערמאנט פערלירען דאס רעכט צו מענען אליין בערעכענען די גרויס אבצאהל, נאר עס וועלען אויך נישט גענומען ווערען איז אכט די צאהל בעשעפטיגטע ארבייטער דורך די ה"ה ארבייטסגעבער אין יולי, וואס איז אנגעגעבן געווארען מיט א פערשטעלונג פון פערשטעלונג די צאהל-שטימען, וואס קומט זיי אלס הערהלער פון צושישן די ארבייטסגעבער.

1098

Poważna fabryka mydła
w Poznaniu,

wyrabiająca pierwszorzędne mydło i proszek do prania, poszukuje

na ŁÓDŹ i okolicę

dobrze zaprowadzonego przedstawiciela mogącego stawić kaucję wzgl. gwarancję bankową na kwotę zł. 20.000. Pisemne zgłoszenia z podaniem referencji do firmy „PAR" w Poznaniu, Aleje Marcinkowskiego 11 pod nr. 31,262

אשרי אדם שמע לי!
לשקר על דלתתי יום-יום
כי חולך בתום ילך בטח

אין אז דו דערפסט ערלעדיגען מאנדאטע זאכען זאלסטו גלייך קומען צו לויסען אין ביורו

17 פיעטריקאוועער 17
52 זאכאדניא 52

מיט ס'מערט ערלעדיגע און געשריטען ביטעם לויט'ן אויסטאנד, קארטע שפראכטס, קלייוולעס, זאמבזיטעטעניעס, אויף אלע שטעט אין פוילען הקסען, אינסטרצייטס, אפעלאציעס, קארטע און ציטילנע שותפות-אקטען, איבער-זעצונגען אין אלע שפראכען.

אכטונג
י. מאנהלאוויטש-קאנסולענט

פוילישע שפראך
ווערד ערלערנט גרינדליך דורך א קורסער אנטו
צו פרשטערען חכאדניא 20 ה. 3.

SZKOŁA PRZEMYSŁOWA
T-wa Szerz. Ośw. i Wiedzy Techn. wśród Żydów
Łódź, Pomorska 46|48, tel. 63-80.

אבטיילונגען: מעכאנישע, עלעקטראטעכנישע און וועבערי

די שול-קאנצעלאריע נעמט אן אנשרייבונגען פון קאנדידאטען אויס'ן ערשטען קורס יעדען מאנטאג, מיטוואך און פרייטאג פון 10—2.
בעמערקונג: פון 20. אויגוסט ווערט די קאנצעלאריע פעסטיג טעגליך פון 10—2.

שרייבט אייערע קרובים
איז אמעריקא

אז אויב זיי ווילען פאהרען פאר א ביליגען פרייז קען לאדז, זאלען זיי זיך אנשליסען אין די אויסלוג (פעקסקורסיע) רופט, וואס עס ארגאניזירט דער ניו-יארקער קארעספאנדענט פון „לאדזער טאגעבלאט" ג. אייזנער.

שרייבט אויך אמערע קרובים אין אמעריקא, אז ג. אייזנער שיקט איבער דאלארען קען פוילען און רעכענט ביז 50 דאלאר—1 דאלאר און ביז 100 דאלאר נאר 2 דאלאר.

אלערלע פוילישע דאקומענטן, ווי „בעפעלמעכטיגונגען" (פלענינאצ-נציס) אקטען חתונה קלד און מערקליך מיט בעשטעטיגונג פון פוילישען קאנסול, ווערען אויך אויסגעארבעטט א פאר ביליגען פרייז.

Gustave Eisner 1138 Broadway NEW-YORK City

ווילכטיג פאר די, וואס פאהרען אויף אורלויב - אפריל !!
ווילט איהר אויער אורלויב גוט פערברענגען? ווילט איהר האבען אנגענעהמע געזעלשאפט? פאהרט אויף אפריל נאך אין

פענסיאנאט „WYGODA"
St. GŁOWNO, Polenice, Wila Pabiańskiego obok Nowego Otwocka, przy lesie

סטאציע גלאוונא - פאלעניצע
ווילע פאביאנסקי נעבען נאזא-אטמאספע

שטאפטלט: גרויסע זיינינע ציממערן. כשרע, היגיענישע און גע-שמאקע קיך. הערליכע נעגעד. קאנקורענץ-פרייזען

40% ביליגער ווי איבעראל !

בעמערקונג: בעסטע וואנונגען אין נוישע מיטזומערגעסט.
צו ווענדען זיך דירעקט צו מרוי אפעל אין פענסיאנאט „היגיענע".

אין לאדז ערפרעגט אויסקינפט: אם ע ל, זגיהדזקע 28, אין הויף, 2-טען אטגאנג, לינקס. פארעד פון האלב 5 ביז האלב 7 אוונד.

„הילף"
צענטראל-ארגאן פון גמילות חסדים - פאסעס אין פוילען ערשיינט יעדען חודש.

לייטונג: אויבער-קאמיטעט. רעדאקטאר: ש. ח. ל.

ערשיינען דער מאי-נומער מיט פאלגענדען אינהאלט:

1. צוריק צום פריהערדיגען... פ. ה.
2. חזנען דער ביחטונג פון גמילות חסדים-קאסעס אין פוילען. נעשערך מיט'ן „פינאנץ-דירעקטאר פון דזשאינט" ה.—דוד שווייצער.
3. בעזערקונגען — — — — — — — — — Wuel.
4. געכט פון אמעריקא — — — — — י. ה. זעגערדסקי
5. א וועגדזונג צום „דזשאינט" — — — — ש. רינער.
6. צו דער ווירטשאפטליכער לאגע אין פוילען — י. בען.
7. קאטונגלע אינסטיטוציעס און סאציאלע הילף — י. קאמין.
8. א פאר ווערטער צו די יודישע ראטעגער אין פוילען.—F.

פרעמדע סריבונג. פובליקאצען פון מאגיסטראטען. נעמע גמילות-חסדים-קאסעס. פון דער פראוינץ. אנדערע ידיעות.

די „הילף" שטעהט אויף דער וואך לטובת די אינטערעסען פון אלע גמילות-חסדים-קאסעס אין פוילען.

די „הילף" פיהרט א קאמפאניע אין דער ריכטונג צו פער-קלערען די עקזיסטענץ פון אלע גמילות-חסדים-קאסעס און צו בע-קעמפען צרשיעע און מלוכה-שוואנגען און קרעדיטען פאר זיי.

די „הילף" שפיגעלט אב די עקאנאמישע לאגע פון יודען אין פוילען.

בעי יעדען יודישען געזעלשאפטליכען טויער, בעי יעדען יודי-שען רעשטאו, אין יעדער יודישער אינסטיטוציע דארף זיך געפינען דער זשורנאל „הילף".

אבאנאמענט-פרייז: 6 זל. א האלב יאהר; אינצעל-נומער—1 זל.
אדרעס פון רעדאקציע און אדמיניסטראציע:
Redakja „HILF", Warszawa, Leszno 42, tel. 416-97
Konto czekowe: P.K.O. 15.42

אין צוזאמענהאנג מיט'ן 10-יעהריגען יובילעאום פון צענטראלען כוחרים- און פאבריקאנטען-פערבאנד אויף לאדזער וואיעוודזטווא (פעטריקאווער 10), ערשיינט אין קורצען א אילוסטרירטער

יובילעאום-אלמאנאך
(פראכט-אויסגאבע)
אונטער דער רעדאקציע פון י. אבערזשאנסקי און ד. מ. ארבאך.

אין דעם אלמאנאך נעהמען ארען א געשיכטליכער איבערבליק פון די 10 יאהר טעטיגקייט, אויך פאטאגראפיעס און אויטאביאגראפיעס פון די ערשטע גרינדער, פערוואלטונגס-מיטגלידער פון די 10 יאהר, מיטגלידער פון די שידס-גריכס און שאצונגס-קאמיסיעס, אויך פון די מיטגלידער. דאס אינהאלט פערדינסטען פאר'ן צענטראלען כוחרים-פעראיין.

אבאנאמענטס ערשיינען ביז דיר. ארבאך אין ד' ביורו-שעה'ן.

פארלאג מעטרא מוזיק כא. ניו-יארק
נאר דאס דערשינען

מיכל געלבארט
צען ליידער
נאך מיט הערשער כאר

מען נישט —	י. ל. פרץ
איך ליב די ארבעט —	א. פאטנער
ווער האט עס —	איציק פעפער

פעלץ

מען יונגעלע —	מאני לייב
זי —	א. רעזנזון
די נאכט —	א. דאמניץ
דער שטערן —	ש. גנ-סקי
פאר א רגען —	א. לוצקי
ווען ארלערס —	א. גיטנזון
מאמעניו מיינע —	יחואש

פרעז 8.90 גילדן
ביבליאטעקען—ראבאט

ליידער מיט נאטו
מוזיק—מ. געלבארט

1. שטונגערגע מאלאצן —	י. ל. פרץ
2. אין קבר	"
3. שנוטלע	מאני לייב
4. זום פראסט	ח. נ. ביאליק
5. אלמן	ח. רגונטלעט
6. א ליב דער ארבעט	ק. הייזלער
7. אין א ארים שטיבעלע	ב. קערמאן

פרעז פון יעדן נומער 1.80 גילדן

8. בין איך מיר א שנודערל (מאלקס-ליד)	
9. מיר שווידן	ש. הלפמאן

פרעז פון יעדן נומער 1.20 גילדן
ביבליאטעקען—ראבאט

מארקויך:
אין בוכהאנדלונג: ג. בערלינסקי, לאדזש, אלעשטאט 12, רעכטס אויבן. 2. שו. און בוכ ח. זגנגנבערג, וגערושער 19.

ווענען אלע
אמנעסטיע-עניינים
אינפארמירט און ערצעט דאס ביורא „ארגוס", זאכאדניא 36.

ערשט ערשינען:

ישראל ראבאן.
הינטערן פלויט פון דער וועלט
ליריק. — פרעז 2 זל.

ישראל ראבאן.
די גאס
ראמאן פון גרויסשטעדטישען לעבען.
פרעז 7 זלאטיס.

צו פאדערן אין:
Wydawnictwo Sz. Goldfarba, Warszawa, Szczęśliwa 3
אין לאדז (בוכהאנדלונג „קולטור" פעטריקאווער 50
(בוכהאנדלונג ש. בערלינסקי, אלעשטאט 12.

לעזט און אבאנירט
— דאס —
לאדזער טאגעבלאט

Zjednoczone Fabryki Maszyn
„UNIA"
dawn. C. Blumwe i Syn, Sp. Akc.
BYDGOSZCZ-WILCZAK
די קלעטסטע אין פוילען ספעציעל-מאשינען-פאבריק
ליפערט אלע מאשינען
קאמפלעטע איינריכטונגען פאר האלץ - פערארבייטונג.
מיט אנפראגען זיך צו ווענדען אויף פערזעטער:
Inżynier G. Praszkier,
Łódź, Zawadzka 16a
Tel. 2- 752.

ערלייבען
עהן אוי שנעל
לערנט אויס דער בעריהמטער
קאליגראף ל. בערמאן
אין 15 לעקציעס. אויך ווערט געלערנט גוט א יידישען בריף דאס וואס קען ביי ניש. זאוואדזקא 10 פר. 1 שו.

נאר 3 זל.
קען מען באקומען פלעקטרישע ליכט אין שטוב. דו אויך זעמליכע רעפערענצען צו בילגע פרייז.
מ. וואלדמאן, אל. מאשפשושי 21.

Dr. Rożner
מעדיצינישע פאר חויט-קרענקייטן
און מיינער-שפרעכ-שטונדען
Dzielna 9 (Nurutowicza) 28-08
טאג. 8—5, 16—8, פרייטאג 3—4.

Dr. H. Rakowski
אינערליכע קראנקהייטען
זאכאדזקא 8, טעל. 37-34.
ד"ר ראקאווסקי

גאנץ לאדז מיט וויסען!
אין פערלויף פון 3 טעג קען יעדער האבען-
עלעקטריש בעלויכטונג
אין שטוב אויף ראטעס
אויסצוצאהלען וועכענטליך פון 8 ז. אן נעם אויך אן מאטערען צו רעפערירען, אינער ארבייטען ליפעניקעס אויף אנראנישעניקעס, ברא טאקעלען פון דער עלעקטראטעכניק אלעס ערלע-דיגט פינקטליך און רעיעל נאר די קאנצעסיע-נירטע פירמע וואס איז פערגאנטארפליך פאר דער לאדזער עלעקטראטעכניק

פ. לעווין, לאדז קאנסטאנטינער 58
פרעגט-געוועלב. טעליפ פון 8 פריה ביז 11 אב.
בעט.: שפרעכשטונדען פון 2—3, 8—11 נאכט.

עלעקטרישע לעמפען און גאז-שטאנדען מיט 2½ ביליגער פון פרייז-קורענט. פאבריקען אנ-קומען א ספעציעלען ראבאט מיט גוטע קאנדיציעס.

ליו-ביבליאטעק
א. נ. אייזענשלאס
מאלודניאווא 11. לינקס אויפגעגאנגען 3 טרעפ.
די ביבליאטעק איז טעגליך מעגלעך און מיטוואך פון 6—10 אויענד און שבת פון 10—1 מיטאג און פון 4—10 אויענד. אינגעשריבען קען מען זיך יעדען טאג פון 6—10 אויענד.

אויף זייד-שטאף
ווערט ארבייט אנגענומען אויס לויט. גינסטיגע בעדינגונגען. טעל. 24-60.

אנצימער
צו פארמיטען פאר אן אלטערע אינטעליגענטע פרוי, צו ערפאהרען גדאנסקע 0. וויגונג 7.

„הילף"
צענטראל-ארגאן פון גמילות חסדים - פאסעס אין פוילען ערשיינט יעדען חודש.

לייטונג: אויבער-קאמיטעט. רעדאקטאר: ש. ח. ל.

ערשיינען דער מאי-נומער מיט פאלגענדען אינהאלט:

1. צוריק צום פריהערדיגען... פ. ה.
2. חזנען דער ביחטונג פון גמילות חסדים-קאסעס אין פוילען. נעשערך מיט'ן „פינאנץ-דירעקטאר פון דזשאינט" ה.—דוד שווייצער.
3. בעזערקונגען — — — — — — — — — Wuel.
4. געכט פון אמעריקא — — — — — י. ה. זעגערדסקי
5. א וועגדזונג צום „דזשאינט" — — — — ש. רינער.
6. צו דער ווירטשאפטליכער לאגע אין פוילען — י. בען.
7. קאטונגלע אינסטיטוציעס און סאציאלע הילף — י. קאמין.
8. א פאר ווערטער צו די יודישע ראטעגער אין פוילען.—F.

פרעמדע סריבונג. פובליקאצען פון מאגיסטראטען. נעמע גמילות-חסדים-קאסעס. פון דער פראוינץ. אנדערע ידיעות.

די „הילף" שטעהט אויף דער וואך לטובת די אינטערעסען פון אלע גמילות-חסדים-קאסעס אין פוילען.

די „הילף" פיהרט א קאמפאניע אין דער ריכטונג צו פער-קלערען די עקזיסטענץ פון אלע גמילות-חסדים-קאסעס און צו בע-קעמפען צרשיעע און מלוכה-שוואנגען און קרעדיטען פאר זיי.

די „הילף" שפיגעלט אב די עקאנאמישע לאגע פון יודען אין פוילען.

בעי יעדען יודישען געזעלשאפטליכען טויער, בעי יעדען יודי-שען רעשטאו, אין יעדער יודישער אינסטיטוציע דארף זיך געפינען דער זשורנאל „הילף".

אבאנאמענט-פרייז: 6 זל. א האלב יאהר; אינצעל-נומער—1 זל.
אדרעס פון רעדאקציע און אדמיניסטראציע:
Redakja „HILF", Warszawa, Leszno 42, tel. 416-97
Konto czekowe: P.K.O. 15.42

אבאנאמענטס-פרייז: פאר א חודש אין פוילען 5 זל., אין פרעמדלאנד אין אנדערע לענדער—1.25 דאלאר. אנצייגען-פרייז: פאר א מילימעטער-שורה פאר ערשטע 10 צייטען 24 גר., פאר מעהרערע 40 גר., אין מעקסיקא 60 גר., נעכסט 12 גר., פרייטאג 18 גרש. אין אנגלענדישע אנצייגען 100% מעהר. אויסער דער שטאט—מיט 50% מעהר. מיט די פרעמדע ווערט נישט פערגעלטען קען רעגאמ.

Redaktor-wydawca R. Hamburski
Tłocznia: H. i M. Hamburskich w Łodzi. Piotrkowska 16.